

36. Országos Tudományos Diákköri Konferencia

Had- és Rendészettudományi Szekció

Budapest, 2023. április 18-20.

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Rendészettudományi Kar

**A versenyképesség ára? A minimumadó bevezetésének
kihívásai és dilemmái az Európai Unióban, különös
tekintettel Magyarországra és Írországra**

Jelige: fönix

Kézirat lezárásának dátuma: 2022. október 30.

Tartalomjegyzék

Ábrák jegyzéke.....	3
Táblázatok jegyzéke.....	3
I. Bevezetés	4
II. Jövedelemadók hangsúlya az EU tagállamaiban	6
2.1 A tagállami versenyképesség egyik legfőbb fegyvere: közvetlen adózás az EU-ban.....	7
2.2 A gazdasági versenyképesség és foglalkoztatottság adózási szempontú összefüggései	9
III. Az offshore cégek szerepe a makrogazdaságban- az adóoptimalizációtól az adóelkerülésig.	13
3.1. Az offshore cégek szerepe.....	13
3.2. Offshore cégek és a pénzmosás	15
3.3. Az offshore cégek jogi szabályozása	15
3.4. Offshore feketelista	16
3.5. Adóelkerülés vagy adóoptimalizálás?	17
IV. A globális minimumadó.....	18
4.1 Az Európai Unió korábbi adóharmonizációs törekvései.....	18
4.2 A globális minimumadó bevezetésének körülményei	21
4.2.1 Miről szól a tervezet?	22
V. Írország adórendszere a versenyképesség biztosításához.....	26
5.1 A gazdasági növekedés útja.....	26
5.2 Az ír „gazdasági csoda” mögött álló lehetséges okok	29
5.3 A számok és a valóság.....	32
5.3. Írország és a holdingtársaságok.....	32
5.3.1. A holdingtársaságokról.....	33
5.3.2. Holdingtársaságok Írországban.....	34
VI. Magyarország adórendszere a versenyképesség biztosításához	35
VII. EU és a globális minimumadó. Hogyan tovább?.....	39
VIII. Összegzés.....	41
Irodalomjegyzék.....	43
Mellékletek.....	47

Ábrák jegyzéke

1. ábra: Társasági adókulcs az OECD tagsággal rendelkező európai országokban.....	7
2. ábra: Társasági adókulcs négy OECD tagsággal nem rendelkező EU tagállamban.....	8
3. ábra Adóék mértéke az EU tagállamaiban (2020)	9
4. ábra Oktatási kiadások Magyarországon és Írországon (GDP%)	11
5. ábra: Közvetlen, külföldi működőtőke-befektetések állománya	13
6. ábra: 750 millió forintos árbevételt elérő cégek száma Magyarországon.....	20
7. ábra: GDP növekedés alakulása Írországon.....	26
8. ábra: Egy főre jutó GDP alakulása 1981 és 2018 között időszakban:	27
9. ábra: Munkanélküliségi ráta alakulása Írországon 1981-2021 között.....	28
10. ábra: Adórendszerek versenyképessége, 2021.....	35
11. ábra: ÁFA mértéke az EU-ban.....	36
12. ábra Magyarország munkanélküliségi rátája	37

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: Személyijövedelemadó összehasonlítása Magyarországon és Írországon	10
---	----

I. Bevezetés

Napjainkban minden ország számára kulcsfontosságúvá vált a gazdasági versenyképesség növelése, amely érdekében komplex kormányzati intézkedések bevezetése mellett, a piaci versenyt elősegítő, olykor azt kontrolláló intézményrendszer kiépítése történik. A versenyképességnek a gazdasági oldala mellett, azonban környezeti és társadalmi aspektusai is vannak, amelyeket a kormányzati döntések meghozatala során figyelembe kell venni. Hiszen a gazdasági versenyképesség növekedésének nemcsak pozitív hozadéka (pl.: államháztartási bevételek növekedése, munkanélküliség csökkenése), hanem negatív következményei (pl.: klímaváltozás, transznacionális vállalatok erőfölénye a munkavállalókkal szemben) is lehetnek.

Dolgozatomban nem törekszem a gazdasági versenyképességet elősegítő kormányzati intézkedések és intézmények komplex megvilágítására, hanem a globális minimumadó Európai Unió (továbbiakban: EU vagy Unió) szemszögéből történő interdiszciplináris megközelítést tűztem ki célul. Az Európai Unió tagállamainak gazdasági fejlettsége differens, amely a gazdaság teljesítményében és annak növekedésében mutatkozik meg. Az eltérő fejlődés miatt, a tagállami kormányok gazdaságpolitikai intézkedéseinek rendszere, így a gazdasági társaságokra vonatkozó rendelkezések is rendkívül sokfélék.

Az optimális társasági adórendszer kialakítása minden tagállam számára kulcsfontosságú, azonban annak megalkotása nem egyszerű, hiszen a tagállamok többnyire az adóalap és a mérték lehető legnagyobb, míg az adóalanyok a lehető legkisebb meghatározásában érdekeltek. Emellett az egyes rendelkezések gyakori változása miatt a konfliktusok egyre jobban kiéleződnek, miközben a multinacionális vállalatok elterjedésével egyre nagyobb teret nyer az agresszív adótervezés és a burkolt adóelkerülés is. Álláspontom szerint a gazdaságilag fejletlenebb uniós országok két dolgot tehetnek, így a társaságokat terhelő adóalapot és- mértéket, illetve a munkaerő költségét lehetőségük szerint redukálják. Azonban a nem megfelelően kialakított adórendszer hosszútávon nemcsak a gazdaságra, hanem a társadalomra és a környezetre is hátrányosan hathat.

A társasági adórendszer szabályai világszinten és az Európai Unióban is rendkívül differenciáltak. Az EU-ban a társaságokat sújtó legnagyobb közvetlen közteher a társasági adó (továbbiakban: TAO), amelynek alapja és mértéke országonként nemhogy eltérő, hanem rendkívül széles skálán mozog. Míg egyes helyeken az adómérték csupán 9%, más országokban ez akár 20%, illetve 30% is lehet. A szélsőséges adómértékek és differens adóalapok oka, hogy az adóügy

a tagállamok alapvető szuverén jogai közé tartozik, ezért az Uniónak nincs beleszólása a kérdésbe. Itt megjegyezném, hogy 2011-ben az Európai Bizottság kezdeményezésére el akarták fogadni az un. Europaktumot, melyben elismerésre került volna egy egységes (közös) konszolidált társasági adóalap. Azonban többek között Magyarország - az adófüggetlenségre és az adóversenyre hivatkozva - elutasította azt.¹ Már akkor felvetődött a kérdés, hogy a káros adóversenyt támogató magatartás hosszútávon tartható-e és meddig mehetünk szembe az európai harmonizációs igénnyel. A választ végül egy globális kezdeményezés adta meg, hiszen az eltérések kiegyenlítésében és harmonizációs törekvésekben az igazi áttörést a globális minimumadó jelentheti, amelyet az Organisation for Economic Cooperation and Development (továbbiakban: OECD) 2019-ben kezdett kidolgozni, gazdaságilag olyan fejlett országok kezdeményezésére, mint Franciaország, illetve Németország. A szervezet által kimunkált dokumentumot a világ országainak több, mint fele elfogadta, így az uniós országok is, azonban ezen utóbbi esetén az egyhangúság elérése érdekében Írország és Magyarország ellenállásával kellett a többségnek szembenéznie. A hivatkozott két ország ellenállása a globális minimumadót - , így a káros adóverseny elleni harcot - illetően, gazdasági okokra vezethető vissza.

A dolgozatban elsősorban deduktív és jogösszehasonlító módszert alkalmazok, de a téma komplex megvilágítása érdekében a közgazdaságtudomány egyes eszközei is felhasználásra kerülnek. Az adatbázist, amellyel különböző ábrákat, diagrammokat és táblázatokat készítettem, a hazai és európai uniós statisztikák adják. Ezenkívül számos hazai és nemzetközi szakirodalom, dokumentum és jogszabály is elemzésem tárgyát képezi, amelyeken keresztül a gazdasági aspektusok mellett kitérek a társadalmi és környezeti tényezőkre is.

Hipotézisem egyrészről az, hogy Írország és Magyarország, mint az Unió gazdaságilag fejletlenebb tagállamai, a káros adóverseny elleni harc megakadályozásával, a gazdasági növekedésüket szeretnék biztosítani, miközben szempontrendszerükben a társadalmi és környezeti aspektusok háttérbe szorulnak. Álláspontom szerint továbbá Írország többkulcsos társasági adórendszere hatékonyabb, mint hazánké, hiszen ezzel a szolgáltatási szektorban élen járó cégeket képes bevonítani, amelyek jól képzett munkásokat igényelnek, miközben hazánkban a gyártásban élen járó, többnyire ázsiai cégek érkeznek, amelyeket képzetlenebb munkavállalói réteg is ki tud

¹ Erdős Éva: A közteherviselés elvének kiterjesztő értelmezése az európai adóharmonizáció tükrében. Miskolci Jogi Szemle 6, 46-62.

szolgálni. Ezen utóbbi miatt pedig az oktatási rendszer redukálódó tendenciája sem akadályozó tényező.

Végül pedig alapfeltevésem az, hogy az Európai Unió nem tudott és nem tud hatékonyan fellépni az egységes minimumadót elutasító tagállamokkal szemben, ezért egy globális megállapodásra volt szükség, amely a globalizációra tekintettel nem hozza versenyhátrányba magát az EU-t sem.

II. Jövedelemadók hangsúlya az EU tagállamaiban

Annak ellenére, hogy az Európai Unió fiskális szabályainak van korlátozó szerepe, az adópolitika a tagállamok szuverén döntési körébe tartozik. Vannak olyan adónemek, amelyekre vonatkozóan sikerült egységes szabályokat elfogadni, azonban ezek inkább a közvetett adók (pl.: ÁFA, jövedéki adó)² esetén jellemző, míg közvetlen adóknál - , főként a jövedelemadókat illetően- a tagállamok nehezen mondanak le a versenyképességük egyik legfőbb fegyveréről, azaz az adópolitika meghatározásáról. Tehát az EU szerepe a tagállami adókat illetően meglehetősen szűknek mondható és leginkább a következő célok megvalósítására korlátozódik: az alapszabadságok biztosítása, tisztességes verseny elérése, valamint a fogyasztók, munkavállalók védelme a tagállamok közötti hátrányos megkülönböztetés kiküszöbölése útján.³ Eközben az Európai Bizottság szerint minden tagállamnak arra kell törekednie az optimális adórendszer kialakítása során, hogy az segítse a gazdaságpolitikai célok megvalósítását, miközben a piaci szereplők magatartását a lehető legkisebb mértékben befolyásolja és minimalizálja az adózás gazdasági növekedésre gyakorolt negatív hatásait.⁴ A 2008-as gazdasági világválságot, COVID-19 járványt és az orosz-ukrán konfliktust követő válság a tagállamok nagy részét adóbevételeik gyarapítására ösztönözte az államháztartási hiány redukálása érdekében, azonban míg egyes országok a közvetlen adókat növelték, mások a közvetett közterhek emelése vagy különadók bevezetése mellett döntöttek.⁵ Ezen utóbbi megoldásokat azon tagállamok preferálják (pl.: Magyarország, Írország), akik az adóverseny növelésének kulcsaként tekintenek az indirekt terhekre.

² Pl.: A Tanács 2008/118/EK irányelve (2008. december 16.) a jövedéki adóra vonatkozó általános rendelkezésekről és a 92/12/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről. Európai Unió Hivatalos Lapja, OJ L 9, 14.1.2009, p. 12–30.

³ Európai Parlament: Általános adópolitika. Elérhetőség: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/92/altalanos-adopolitika> (Letöltés dátuma: 2022.10.10.)

⁴ European Commission (2011b): Tax reforms in EU Member States – 2011: tax policy challenges for economic growth and fiscal sustainability =European Economy, 2011/5.

⁵ Bozsik Sándor: Európai adópolitika változása a válság hatására. Ekonomické štúdie – teória a prax, 2013/1. 125-135.

2.1 A tagállami versenyképesség egyik legfőbb fegyvere: közvetlen adózás az EU-ban

Az Európai Unió nehéz helyzetben van, hiszen nemcsak a saját tagállamaival kell megküzdenie, hanem a transznacionális vállalatokkal (pl.: Google LLC, Facebook Inc.) is.⁶ Elég csak az információ technológiával foglalkozó cégekre gondolni, akik a nemzeti kormányoktól saját piacaik szabályozását is képesek átvenni, miközben a jogalkotásért továbbra is ez utóbbiak felelősek.⁷ A 2016-os Apple ügy⁸ -, amelyben az ír társasági adószabályok harmadik országból származó IT vállalkozásokra vonatkozóan tartalmaztak kedvező szabályokat - arra világított rá, hogy a tagállami közvetlen adószabályok, az adóverseny növelése érdekében a transznacionális vállalatoknak kedveznek, amellyel azonban nemcsak más tagállamoknak, hanem saját fogyasztóinak és vállalkozásainak is árthatnak. Az ír szabályozásnak, amelyet az alacsony társasági adó és kedvező adótervezés miatt az Európai Bizottság tiltott állami támogatásnak minősített⁹, azonban előnyös oldala is van Írországra és az EU-ra nézve, hiszen kedvez a harmadik országból érkező beruházási kedvnek. Kérdés tehát az, hogy a hivatkozott ügyben adóoptimalizálásról vagy adóelkerülésről van-e szó, illetve tekinthető-e az ír állam által nyújtott adókedvezmény tiltott állami támogatásnak. Amennyiben ezen utóbbira igen a válasz, akkor egy újabb olyan terület áll az EU rendelkezésére, amelyen keresztül befolyásolhatja a tagállamok adópolitikáját.¹⁰

A TAO a közvetlen adók közé tartozik, amely esetében az EU-nak még szűkebb hatásköre van, mint a közvetett adóknál. Mégis azon az állásponton vagyok, hogy a multinacionális vállalatok tőkejövedelmének adóztatását vagy legalább annak szorosabb közelítését nemzetek feletti szinten kell megoldani. Ez jelentheti akár az európai uniós szintet, ahol az egyes intézmények évek óta foglalkoznak az adóelkerülés problémájával,¹¹ de a globális szinten kezdeményezett

⁶ Lásd. például C-193/18. sz. Google LLC kontra Bundesrepublik Deutschland ügy [ECLI:EU:C:2019:498] vagy C-131/12. sz. ügy [ECLI:EU:C:2014:317].

⁷ Forgács Imre: Senki földje a jogban: a globális vállalat. Jogtudományi Közlöny 2017/ LXXII évf.2.szám. 57-65.

⁸ European Commission: 30.8.2016 on state aid SA.38373 (2014/C) (ex 2014/NN) (ex 2014/CP) implemented by Ireland to Apple. C(2016) 5605 final.

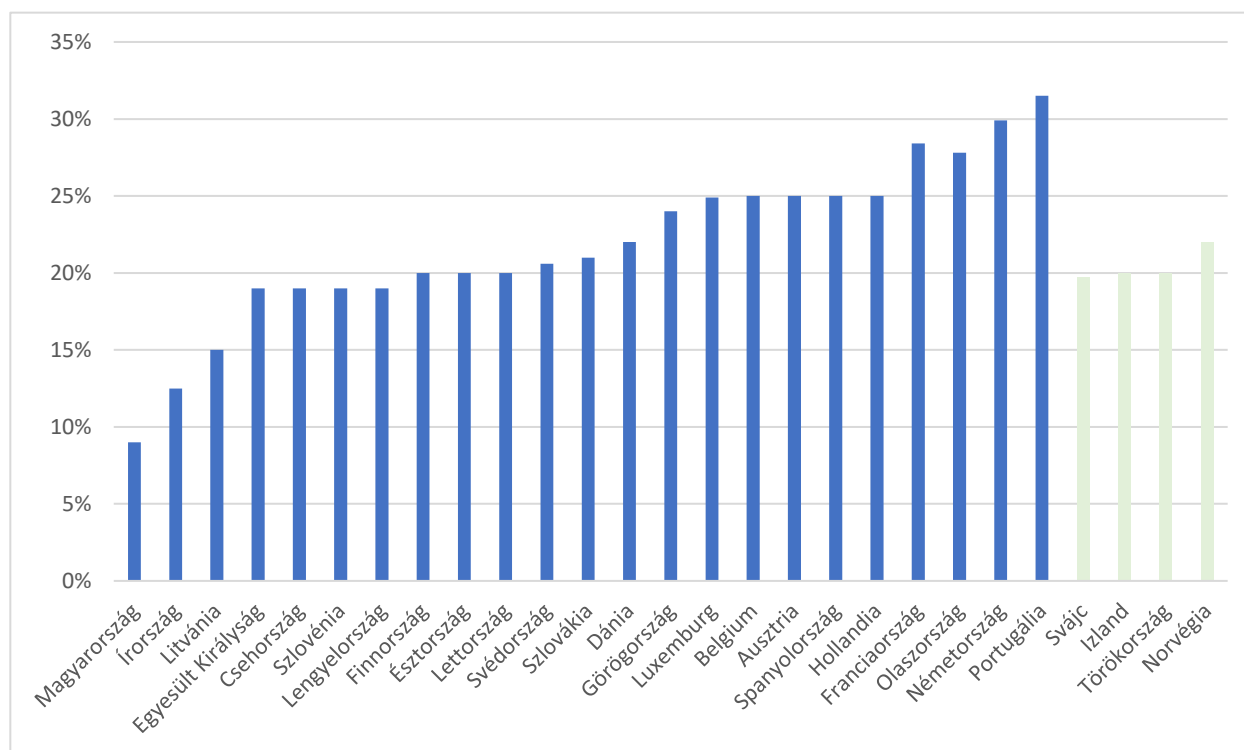
⁹ Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata (továbbiakban: EUMSZ) Európai Unió Hivatalos Lap C 326 , 26/10/2012 o. 0001 – 0390. 107. cikk (1) bekezdés.

¹⁰ Írország által az Apple javára végrehajtott SA.38373 (2014/C) (korábbi 2014/NN) (korábbi 2014/CP) állami támogatásról szóló, 2016. augusztus 30-i európai bizottsági határozat

¹¹ Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak: kezdeményezéscsomag az adókikerülés ellen: az eredményes adóztatás megvalósításának és az adózás átláthatóbbá tételének következő lépései az EU-ban COM(2016) 23 final Brüsszel, 2016. 01.

szabályozásnak (OECD) is vannak előnyei. Itt kifejezetten nemcsak a TAO mértékére, hanem az adóalap-erózió és a nyereségátcsoportosítás megakadályozásának lehetőségeire is gondolok. Mivel a társasági adószabályok közötti különbségek ábrázolva ragadhatóak meg leginkább, az alábbiakban az egyes tagállamok által alkalmazott adómértékek kerülnek bemutatásra, igazolva a differens regulációt.

1. ábra: Társasági adókulcs az OECD tagsággal rendelkező európai országokban

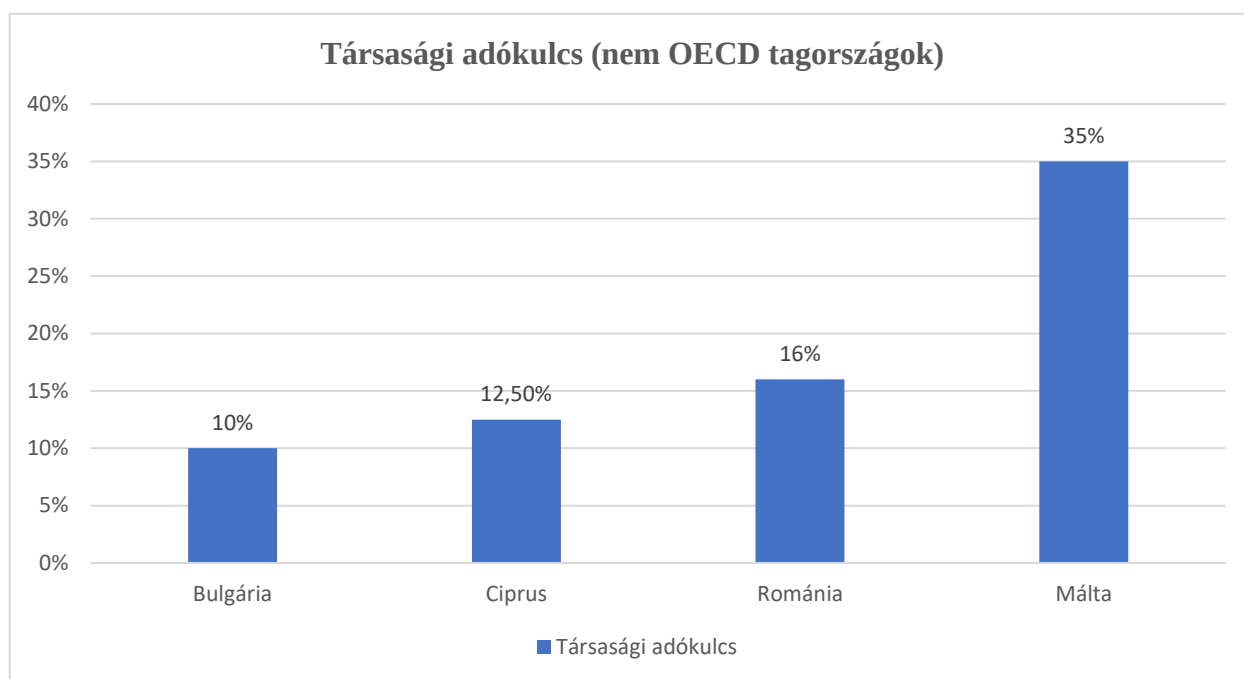
Forrás: OECD¹²

A fenti diagramm alapján megállapítható, hogy Portugáliában van a legmagasabb társasági adókulcs (31,5 százalék) az európai OECD-országok közül, majd Németország (29,9 százalék) és Franciaország (28,4 százalék). Magyarországon (9 százalék), Írországon (12,5 százalék) és Litvániában (15 százalék) a legalacsonyabb ugyanezen mérték. Az európai OECD-országok jelenleg átlagosan 21,7 százalékos társasági adókulcsot vetnek ki, amely a világ (180 ország)

¹² OECD: Corporate Income Tax Rates in Europe. Elérhetőség: <https://taxfoundation.org/corporate-tax-rates-europe-2022/> (Letöltés dátuma: 2022.10.20.)

átlagát nézve (23,54 százalék) alacsonyabb. (Egyes adómértékek alakulását lásd. 1.számú melléklet). Továbbá EU tagállamok, de nem tagjai az OECD-nek:

2.ábra:Társasági adókulcs négy OECD tagsággal nem rendelkező EU tagállamban

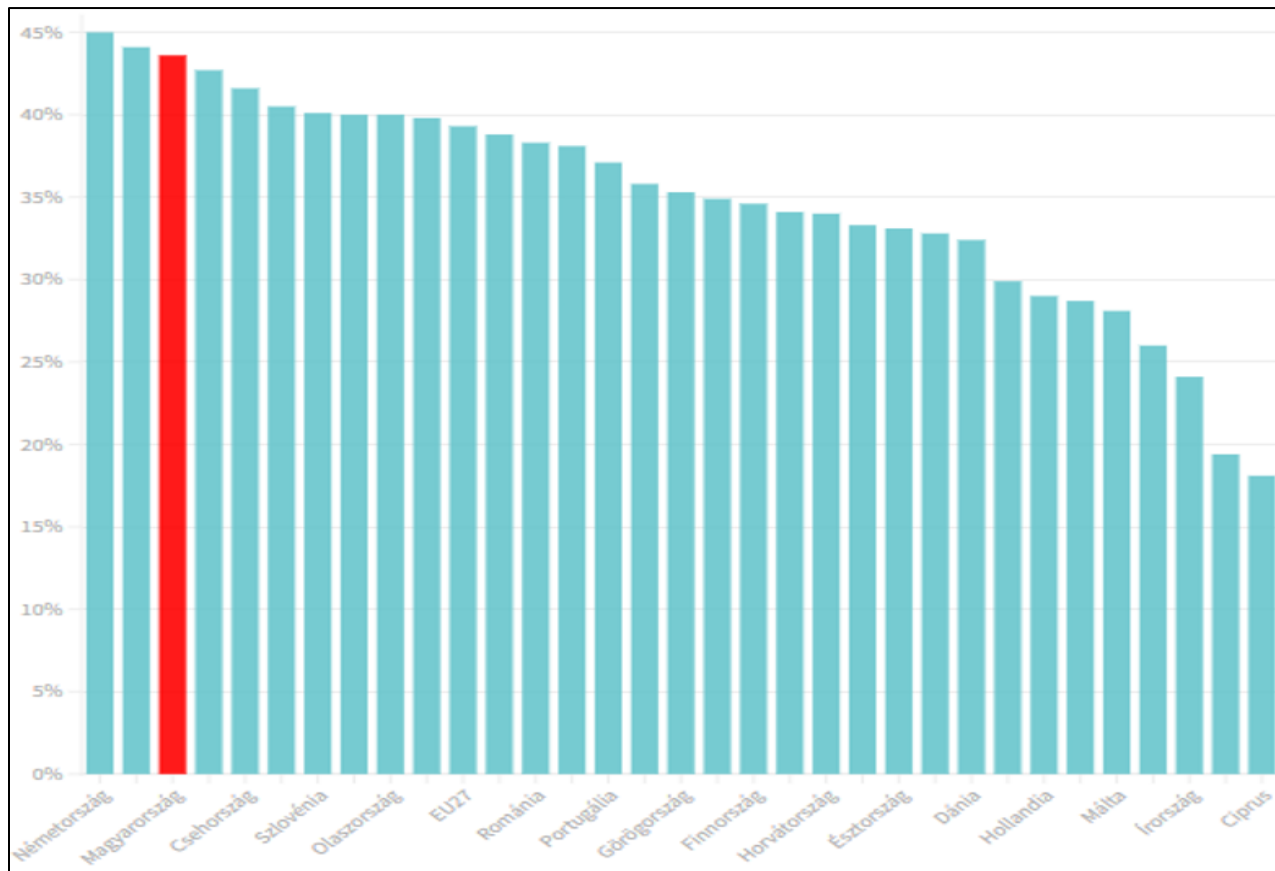
Forrás: Saját szerkesztés (tradingeconomics.com)

2.2 A gazdasági versenyképesség és foglalkoztatottság adózási szempontú összefüggései

A társasági adó alacsony mértéke (az adóalapra vonatkozó kedvező szabályok mellett) elsősorban a gazdasági versenyképességet szolgálja, azonban kérdéses, hogy mennyire járul hozzá a társadalmi jóléthez, amelynek egyik fokmérője a foglalkoztatottság.¹³ Az alacsony adómérték alkalmazása egy olyan politikai és gazdasági eszköz is egyben, amely az adott tagállamban történő letelepedési ösztönzőként működhet a nagyvállalatok számára, hozzájárulva a munkanélküliség csökkentéséhez.

¹³ European Commission: White Paper, Growth, competitiveness, employment The challenges and ways forward into the 21st century

3. ábra: Adóék mértéke az EU tagállamaiban (2020)

Forrás: EUROSTAT

Magyarországot tekintve miközben a vállalkozások adózása a legalacsonyabb az EU-ban, a minimálbért jelentő munkavállalói jövedelmek adóterhei (adóék) a legmagasabbak közé tartoznak (46,5%). Korábban hazánkban is progresszív volt a SZJA, azonban a 2011-ben bevezetett lineáris közteher által elért adócsökkentés a magánvagyonok és a tőke felhalmozásának kedvezett. A tanulmányok szerint 2010 és 2013 között az szja-reform évi 444 milliárd forint bevételkiesést jelentett a költségvetésnek.¹⁴ Az adójóváírás eltörlésével pedig az alacsonyabb jövedelműek adóterhei emelkedtek meg. Némileg ezt kompenzálja a családi kedvezmény intézménye, amely azonban a felső rétegeknek szintén előnyösebb.

Eközben Írország, amellyel, hogy a vállalkozásokra kedvező TAO szabályokat alkalmaz, az adóék a 25% alatti mértékével nem éri el az EU átlagot. Eltérés a két ország között az is, hogy míg

¹⁴ Hazafi Zsolt: Túltolták a biciklit? Az egykulcsos adó és a Fidesz. Elérhetőség: <http://www.atv.hu/belfold/20131130-tultoltaka-biciklit-az-egykulcsos-ado-es-a-fidesz> (Letöltés dátuma: 2022.08.31.)

hazánkban a személyijövedelemadó lineáris, azaz egykulcsos, Írországból progresszív adómérték került bevezetésre, amely jobban szolgálja a vertikális méltányosság társadalompolitikai alapelvét. A hatályos szabályozás két adókulcs van hatályban, így az alacsonyabb jövedelműeknek 20%, míg magasabb jövedelműeknek 40%-os az adómérték. Az adósávok egyrészt függenek a státusztól (pl.: házas, hajadon), másrészt minden évben az inflációhoz igazítják.

1. táblázat: Személyijövedelemadó összehasonlítása Magyarországon és Írországon

Személyijövedelemadó		
Jellemzők	Magyarország	Írország
Egy-vagy többkulcsos	Lineáris	Progresszív
Mértéke	15%	20% és 40%
Mérték inflációhoz igazított	Nem	Évente inflációhoz igazítják a sávokat

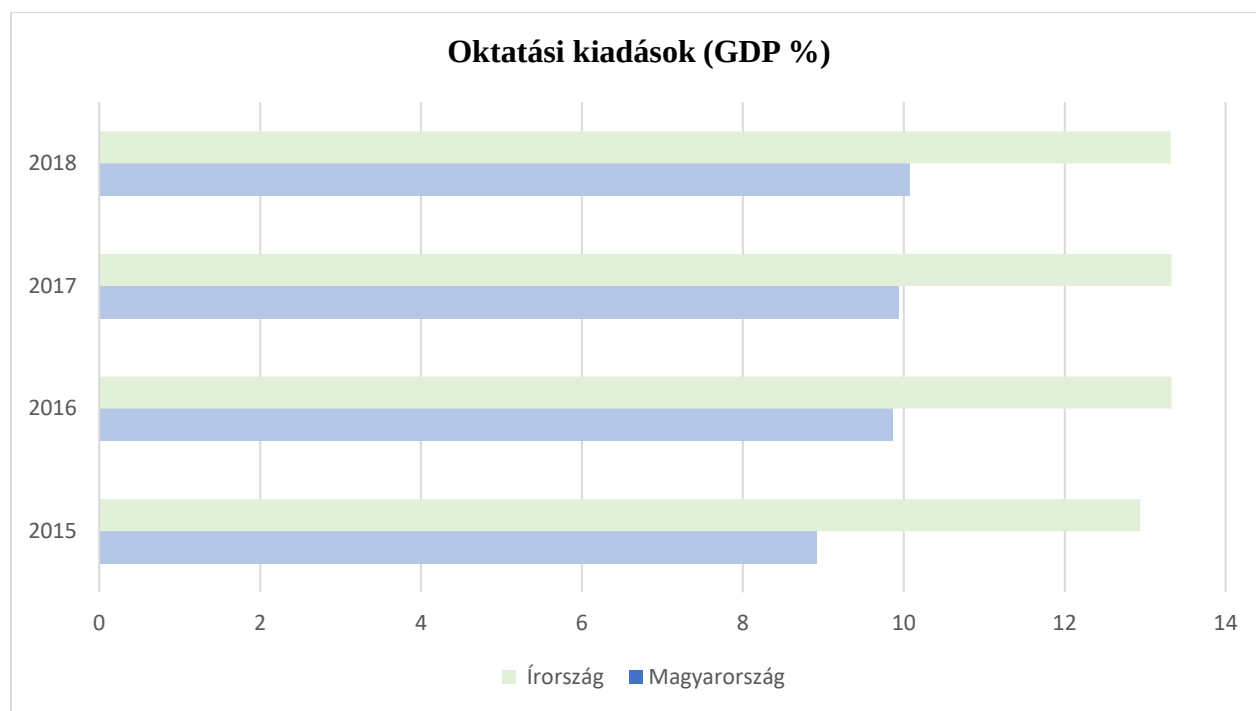
Forrás: Saját szerkesztés

Magyarország és Írország között továbbá a foglalkoztatásban is jelentős különbség mutatkozik meg: míg az alacsony TAO országunkba olyan cégeket hoz, amelyek képzetlen munkaerőt (sokszor 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezőket) alkalmaznak fizikai munkavégzésre, addig Írországra az alacsony TAO képzettséget igénylő munkaerőt vonz: pl. META, Microsoft, Trónok Harca stúdió, stb. Ennek oka hazánkban arra vezethető vissza, hogy a központi kormányzat a képzetlen munkaerő versenyképességét is igyekszik növelni. Ezt igazolja részben az is, hogy a tankötelezettség a korábbi, 18 évről 16 évre csökkent, továbbá az állam oktatási ráfordításai a GDP 5,4%-áról 5,1%-ra csökkentek 2009 és 2018 között. A magyar nemzeti tőke túlnyomó részt az alacsony képzettségű munkavállalókat igénylő nem technológiai ágazatokban koncentrálódik: építkezés, mezőgazdaság, kiskereskedelem és a fejlett technológiát nem igénylő ipar. E cégek teljesítményének növeléséhez pedig alacsony képzettségű dolgozókra van szükség

Írország jelentős összeget költ az oktatás fejlesztésére. Ahogy azt az alábbi ábra is mutatja, ebben előrehaladottabb Magyarországhoz képest, hiszen a vizsgált négy év mindegyikében megelőzte Magyarországot. Fontos hozzátenni, hogy 2021-es adatok szerint Írország az egyik legkevesebbet költötte az OECD országok közül az oktatásra (3,3%-a GDP-nek). Ennek oka lehet az is, hogy ebben az országban az általános és középiskolát tekintve a magánoktatást szívesebben választja a lakosság, így az állam is többet költ erre a szektorra. Azonban annak ellenére, hogy az oktatásra költött összegek csökkentek, ezen belül a felsőoktatásra fordítottak nőttek.

Az elmúlt négy évet tekintve az alap és felsőoktatás szintjén Írország magánoktatással kapcsolatos kiadása átlagosan 11,739 dollár, míg az állami oktatással kapcsolatos kiadás 11,172 dollár volt diákonként. Bár a különbség nem szignifikáns, ugyanakkor érdekes a magánoktatás ilyen szintű támogatottsága.¹⁵ Továbbá 2022 augusztusában jelentette be az ír kormány, hogy összesen 40 millió eurót különített el abból a célból, hogy a következő tanévben a felsőoktatási intézményrendszert fejlessze, környezetbarátabbá tegye.¹⁶

4.ábra Oktatási kiadások Magyarországon és Írországban (GDP%)

Forrás: saját szerkesztés (EMIS adatbázis alapján)

Ami a gazdasági versenyképesség és a foglalkoztatottság közötti összefüggéseit illeti, eltérés a két ország között a TAO kedvezményes szabályai között is fellelhető. Hazánkban 2016 óta 9%-os a társasági adó mértéke, azonban a ténylegesen fizetendő adó a kedvezmények, transzferárazás és egyéb megoldások miatt még alacsonyabb.

¹⁵ Ireland's Spending on Education Lowest in OECD: [Ireland's Spending on Education Lowest in OECD – The University Times](#), letöltés dátuma: 2022.10.16

¹⁶ Ez kapcsolódik az EU által elvárt zöld-költségvetési tervezéshez. Lásd. többek között Horváth Klaudia Gabriella: Az Európai Zöld Megállapodás és a 2021–2027-es többéves pénzügyi keret kapcsolata. Európai Tükör 2020/1. 91-110.

III. Az offshore cégek szerepe a makrogazdaságban- az adóoptimalizációtól az adóelkerülésig

Az offshore cégek vizsgálatát azért tartom fontosnak, mert ezen cégek rend szerint olyan országokban kerülnek létrehozásra, ahol a kedvező adózási körülmények, illetve a társasági adókulcs mértéke azt megalapozottá teszik. A globális minimumadó bevezetése tehát összességében véve az adóparadicsomokra, ezáltal pedig az offshore cégekre is releváns, tagadhatatlan hatást gyakorol, hiszen az offshore cégek által kifejtett negatív hatásokra, az aluladóztatásra az adóharmonizáció jelentheti a megoldást.

Az offshore cégek különösen nagy szereppel bírnak a makrogazdaságban. Az utóbbi években kiszivárgott botrányok miatt (Pl.: Panama-akták, Pandora-iratok) talán még nagyobb figyelmet élvezhetnek, mint korábban. Bár a fogalmat gyakran használják negatív értelemben, azonban vitathatatlan tény, hogy jelenlétük a makrogazdaságban számos pozitív hatást von maga után, különös tekintettel az adóoptimalizálásra, vagy a befektetésre való ösztönzésre. Fontos azonban kiemelni, hogy az offshore cégek kapcsán számos kérdés és fogalom merül fel, melyek kifejtést indokolnak: ide tartozik például a jogi szabályozásuk, az adóelkerülés fogalma, a feketelista (az adózási szempontból nem együttműködő uniós országok listája).

Az utóbbi években az offshore cégek a különféle botrányok révén különösen nagy figyelmet kaptak. Létezésük a gazdaságban számos kérdést vet fel: sokakban megfogalmazódik, hogy miért nem szabályozzák szigorúbban, miért legálisak, melyek lehetnek az előnyei, illetve hol húzódik meg a határvonal az offshore cégek, valamint az adóelkerülés között (tehát mi az a pont, amikor még adóoptimalizációról beszélhetünk, illetve mely az, amikor adóelkerülésről), valamint miért indokolt a jelenlétük a makrogazdaságban. Az offshore cégek szerepe a makrogazdaságban igen jelentős lehet, hiszen a meghatározott jogi szabályok betartása mellett széles körben vonhat maga után előnyöket: akár, ha egy adott ország külföldi tőkeáramlását tekintjük, de akár akkor is, ha egy multinacionális vállalat, vagy vállalkozás szempontjából vizsgáljuk meg az előnyeit.

3.1. Az offshore cégek szerepe

Az offshore cégeket olyan országban lehet megalapítani, ahol a helyi törvények arról rendelkeznek, hogy a külföldön végzett tevékenységből befolyt bevételek után nem kell adózni, mert azok adómentesnek minősülnek. Emellett azonban minden évben egy fix összegben

megállapított átalányadót kell fizetniük. Ebben az esetben tehát olyan vállalkozásról beszélhetünk, amely egy adott országban bejegyzésre kerül, viszont ténylegesen nem folytat ott tevékenységet, tehát bevételt sem termel ebből kifolyólag az országban. Ennek oka az lehet, hogy ezek a vállalkozók, vállalatok az adójukat szeretnék optimalizálni azáltal, hogy elkerülik a saját országukban túl magasnak vélt adóterheket. Ezen cél megvalósítása érdekében rendszerint adóparadicsomokban, alacsony adókulcsú országokban működnek: pl. Bermuda, Andorra, Bahamák, Kajmán-szigetek stb. Nem a kedvező adózási feltétel az egyetlen ok, amely indokolja az adóparadicsom megnevezést.

5.ábra: Közvetlen, külföldi működőtőke-befektetések állománya

Ország	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ausztria	160 615	152 769	164 714	178 825	175 756	159 719	150 651	196 129	201 902	205 634
Belgium	473 358	484 120	561 811	625 201	556 045	549 341	534 039	602 286	555 940	566 116
Bulgária	44 970	45 679	48 615	50 302	45 462	43 501	42 962	50 960	50 382	51 856
Ciprus	260 132	283 474	349 621	385 813	385 233	387 752	388 593	436 657	428 428	445 091
Csehország	128 504	120 569	136 493	134 085	121 512	116 628	121 855	155 994	164 225	170 682
Dánia	96 136	98 122	97 925	93 898	95 766	91 979	99 403	116 993	107 335	105 748
Észtország	15 551	16 350	18 936	22 016	20 901	18 917	19 667	23 927	24 834	27 476
Finnország	86 698	89 232	96 641	88 805	93 052	81 657	79 932	89 984	71 503	78 353
Franciaország	630 710	698 871	680 410	761 372	700 065	687 372	694 896	819 308	820 572	868 691
Görögország	35 026	29 060	24 765	25 850	21 550	24 081	24 615	33 403	34 853	40 513
Hollandia	588 077	610 677	663 303	779 056	1 453 322	1 398 582	1 411 250	1 692 647	1 685 135	1 749 779
Horvátország	32 215	29 019	30 090	30 405	29 486	24 364	24 654	28 721	27 885	29 866
Írország	285 575	290 495	383 205	414 741	429 847	890 096	840 664	1 057 987	1 000 437	1 120 301
Lengyelország	187 602	164 424	198 953	232 014	211 484	185 986	188 734	238 483	228 501	236 506
Lettország	10 869	12 062	13 488	15 904	15 119	14 729	14 317	17 543	17 406	17 948
Litvánia	15 339	16 028	17 575	19 323	16 700	15 846	16 048	19 555	19 501	20 411
Luxemburg	172 257	225 725	157 577	163 665	229 229	200 666	202 174	188 790	154 408	128 422
Magyarország	91 015	85 615	104 408	109 150	100 411	86 254	82 701	93 619	95 787	97 841
Málta	129 770	146 146	165 510	183 811	173 343	166 918	172 137	205 536	206 059	205 758
Németország	955 881	997 727	1 077 019	967 688	859 565	781 718	794 527	963 099	934 445	953 306
Olaszország	328 058	355 126	375 029	364 959	352 502	340 466	352 634	424 733	428 272	445 741
Portugália	121 239	111 293	123 300	149 649	140 066	136 648	134 145	165 357	154 285	161 640
Románia	68 699	69 512	76 329	83 629	75 273	70 398	74 569	90 968	92 887	97 095
Spanyolország	628 341	628 950	592 267	649 225	596 701	561 571	591 497	702 002	735 507	751 510
Svédország	352 646	357 530	382 477	396 180	323 653	317 407	317 161	367 706	343 739	339 543
Szlovákia	50 328	51 980	55 124	58 020	49 741	46 014	47 593	59 509	57 109	59 750
Szlovénia	10 667	11 490	12 203	12 269	12 386	12 642	13 672	16 738	17 349	18 135

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

Ezen kívül ugyanis az alábbi feltételek is hozzájárulnak ahhoz, hogy adóparadicsomként működni tudjanak az ilyen területek: minimális bürokrácia, bizalmas adatkezelés, diszkréció, különféle jogi garanciák, fejlett infrastruktúra (amely megnyilvánulhat akár a telekommunikációban, akár a bankrendszerben stb.).¹⁷ A gazdaság egészét nézve azonban ahhoz, hogy láthassuk az offshore cégek jelentőségét, meg kell vizsgálnunk a külföldi tőkeáramlást. Ha Magyarországot vesszük

¹⁷ Erdős Éva-Kovács Kitti: Az adóoptimalizálás egyik eszköze: az offshore jelenség tényerése és gyakorlati nehézségei. Gazdaság és jog 2010/1., 17-21.

példaként, akkor a fentitáblázatban szereplő adatokból az látható, hogy a külföldi tőkeáramlás igen nagy mértékű az országban.

Véleményem szerint a külföldi tőkeáramlás növekedésében az offshore cégek (természetesen emellett más tényezők is) kiemelt jelentőséggel bírnak, ami a világgazdaság működése szempontjából mindenképp elengedhetetlen.

3.2. Offshore cégek és a pénzmosás

Az offshore cégek káros hatásával kapcsolatban mindenképp fontos jelenség a pénzmosás, ugyanis az offshore cégeket gyakran használják az illegális úton megszerzett, majd tisztára mosott vagyon leplezésére. A pénzmosás módszerei kapcsán el kell különítenünk egymástól a valós, illetve virtuális térben történő megvalósítását, azonban végső soron mindkettő ugyanabból a célból, csak más térben valósul meg.¹⁸

Az offshore cégeknek különböző fajtái vannak: az adóparadicsomok, alacsony adókulcsú országok, fejlesztési célokból megvalósuló adómentesség/kedvező adózási feltételek (Írország is ebbe a csoportba tartozik) stb. Az viszont ténylegesen, pontosan nem állapítható meg, hogy az offshore cégek kapcsán mennyi tranzakció szolgál legális, illetve illegális tevékenységekre.¹⁹ Kétségtelen azonban, hogy az offshore cégek által nyújtott diszkréció sok előnyt nyújt az illegális pénzmosás végrehajtásához.

3.3. Az offshore cégek jogi szabályozása

A magyar szabályozásban az offshore cégekre az ellenőrzött külföldi társaság kifejezés használatos. A szabályozás kapcsán pedig fontos kiemelni az 1996. évi LXXXI. törvényt a társasági adóról és az osztalékadóról. Az ellenőrzött külföldi társaság létrejöttének feltételei:

a) külföldi személy kell, hogy legyen,

aa) amelyben az adózó önmagában vagy kapcsolt vállalkozásaival együttesen

aaa) a szavazati jogok több mint 50%-ával rendelkezzen, vagy

aab) 50%-ot meghaladó részesedéssel rendelkezzen, vagy

¹⁸ Czakó Zsuzsanna: Amerikai offshore világgazdaság. Debreceni Jogi Műhely, 2009/2., 119-129.

¹⁹ Nagy Zoltán András - Mezei Kitti: Pénzmosás a kibertérben. Jura folyóirat 2018/1., 26-31.

aac) 50%-ot meghaladó részre legyen jogosult az adózott eredményből
ab) és az adóévben kevesebb, mint 4,5% társasági adónak megfelelő adót fizessen;
vagy b) belföldi adózó külföldi telephelyének kell lennie, ahol a telephely az adóévben kevesebb, mint 4,5% társasági adónak megfelelő adót fizet.²⁰

A törvény továbbá több pontban rendelkezik arról, hogy mikor nem teljesülnek a feltételek, tehát mikor nem beszélhetünk ellenőrzött külföldi társaságról.

A Tao. tv. és az ellenőrzött külföldi társaság fogalmával kapcsolatban fontos kiemelni, hogy 2017-ben a fogalom komoly változáson esett át a korábbihoz képest: változás következett be pl. az 50 %- feletti részesedési arányban is, ami 2017 előtt még 10% feletti részesedési arányként volt megadva.

3.4. Offshore feketelista

Az ellenőrzött külföldi társaság törvényi szabályozása mellett az Európai Unió által közzétett lista is hozzájárul az offshore cégek szabályozásához: a listán olyan országok szerepelnek, amelyek adózási kérdésekben nem működnek együtt, illetve nem lépnek fel kellőképpen pl. az adóelkerülés, adócsalás ellen.²¹ A lista tulajdonképpen egy negatív szemléltető eszköz, melyre nyilvánvalóan egyik országnak sem érdeke felkerülni. Létezik emellett a szürke lista is, mely szintén azokat az országokat tartalmazza, amelyek nem felelnek meg a kritériumoknak, viszont igyekeznek eleget tenni az ott megadott szempontoknak, ezért ennek megvalósításához már lépéseket is tettek. A szürke lista ezért egy átmeneti listának tekinthető.²²

A feketelista célja az, hogy mind nemzetközi szinten, mind pedig tagállami szinten fellépjen az adóelkerülés, adócsalás ellen, ezáltal biztosítani tudja a tisztességes adózás feltételeinek megteremtését is. A lista célja nem az, hogy a rajta szereplő országokat megszégyenítse, hanem mintegy ösztönzőként működik: a pozitív változásra, illetve a konszenzusra kívánja ösztönözni a rajta szereplő országokat. Ahhoz, hogy valaki adózási szempontból együttműködő országnak minősüljön, többek között az alábbi feltételeknek kell

²⁰ Lakatos Zsuzsa: Ellenőrzött külföldi társaság új fogalma 2017-től. Elérhetőség: [Ellenőrzött külföldi társaság új fogalma 2017-től - Adó Online \(ado.hu\)](#) (Letöltés dátuma: 2022.04.26)

²¹ Council of the European Union: The Council conclusions on the revised EU list of non-cooperative jurisdictions for tax purposes. 13092/22, FISC 197 ECOFIN 954.

²² EU list of non-cooperative jurisdictions for tax purposes. [EU list of non-cooperative jurisdictions for tax purposes - Consilium \(europa.eu\)](#) (Letöltés dátuma: 2022.05.03)

megfelelnie: pl. a joghatóságoknak biztosítani kell a kérésre történő adóügyi információcserét, a joghatóságoknak biztosítani kell az információcserét a tagállamokkal AEOI (Automatic Exchange of Information) útján, vagy pedig a CRS (Common Reporting Standard) útján., stb. A lista legutóbb 2022.02.24-én volt frissítve. Ekkor többek között a következő országok szerepeltek rajta: Szamoa, Fidzsi-szigetek, Panama, Guam stb. A lista megalkotása után a frissítés, illetve aktualizálás is jelentős feladatnak számít, hiszen országok kerülnek fel, illetve le, emellett a következő tevékenységeket kell ellátni: folyamatos kapcsolattartás a listán szereplő országokkal, a kritériumok aktualizálása, az országok által véghezvitt reformok követése, az országok átvilágítása stb.

Összefoglalva tehát az offshore feketelista alkalmazása lehetőséget biztosít az országok számára, hogy rálátást nyerjenek az adóügyi kérdésekben nem együttműködő országok listájára, továbbá egy egységes kritériumrendszert biztosít, amely által a rajta szereplő országok számára is átlátható, hogy mely kritériumok megvalósítása árán tudnak lekerülni róla.

3.5. Adóelkerülés vagy adóoptimalizálás?

Az offshore cégek kapcsán fontos leszögezni tehát, hogy önmagában az, hogy egy vállalat alacsonyabb adókulcsú országba jelenti be a profitot, nem jogellenes. Az adóelkerülés fogalmát éppen ezért nem egyszerű meghatározni, hiszen az adó optimalizálása még törvényszerű tevékenységnek számít. Emellett azonban az adóelkerülés lényeges eleme is az, hogy az adózó minél jobban igyekszik megtalálni a számára legkedvezőbb adózási feltételeket. Ez a tevékenység akkor válik illegálissá, amikor oly módon van folytatva, hogy jogszabályba ütközik. Az adóelkerülésnek többféle típusát tudjuk elkülöníteni egymástól:²³

- 1: munkajövedelem adójának elkerülése (pl. fekete munka)
- 2: forgalmi adók elkerülése (pl. jogtalan visszaigénylések)
- 3: tőkejövedelem adójának elkerülése (pl. tőke jövedelem eltitkolása- számla nélküli bejelentés)

Az adóelkerülés fogalma tehát igen széles körben használatos: magában foglalja tehát a jogszerű adóoptimalizálási folyamatokat, emellett azonban a jogszabályba ütköző adóelkerülési tevékenységet, adócsalást is. Ahhoz, hogy lássuk, az adóelkerülés miért jelenthet kiemelt

²³ Adóelkerülés és a magyar adórendszer: Krekó Judit, Adójogi Konferencia, Siófok, 2008.04.21.

jelentőségű problémát, azt kell megvizsgálnunk, hogy önmagában az adózás milyen célt szolgál. A legfontosabb cél: a közfeladatok ellátása, közpénzügyi újraelosztási rendszer legfőbb eleme. Az adók mind a központi költségvetésben, mind pedig helyi szinten is nagy bevételi forrásnak tekinthetők. Ebből következik tehát, hogy az adózás, az adók hatással vannak nemcsak a gazdasági, hanem a társadalmi viszonyokra is. Az adóelkerülés tehát azért jelenthet problémát, mert horizontális egyenlőtlenséghez vezethet, másrészt pedig indokolatlan versenyelőnyhöz jutnak az adót elkerülők az adót fizetőkkel szemben, mindemellett az adóelkerülés az adott adórendszer hatékonyságát is rombolja, hiszen az egyenlőtlen hozzáférés által az újraelosztás is eltérő lesz. Az adóelkerülés mértékét, illetve az esetlegesen okozott veszteséget problémás lehet megbecsülni, mivel az esetek egy részében a tényleges forgalom, illetve jövedelem rejtve marad.²⁴

A fentiek alapján úgy gondolom, hogy az adóelkerülés fogalma tág körben értelmezhető, azonban az alkalmazása egyes esetekben társadalmi problémákhoz is vezethet, továbbá az adórendszert is gyengítheti, illetve az adómorált is csökkentheti.

Összességében véve az offshore cégek releváns szerepet töltenek be a makrogazdaságban. A vállalkozók, multinacionális vállalatok számára az adóoptimalizáció, illetve emellett számos egyéb ok miatt is kedvező lehet az offshore cégalapítás, a gazdaság egészét vizsgálva pedig a külföldi tőkeáramlás szempontjából lehet pozitív hatása. Az előnyök mellett azonban hátrányai is lehetnek, amennyiben jogellenes adóelkerülésre kerül sor. Az offshore cégekre vonatkozó jogi szabályozás mind tagállami- jelen esetben Tao.tv- mind pedig EU-s szinten (Offshore feketelista) jelen van.

IV. A globális minimumadó

4.1 Az Európai Unió korábbi adóharmonizációs törekvései

Az adóharmonizáció fogalmát a következők szerint definiáljuk:

- a tagállamok adórendszeireinek, illetve egyes adóinak olyan mértékű kiegyensúlyozása és egységesítése, amely a nemzetközi piacon fellépő adóalanyoknak azonos
- gazdasági versenyfeltételeket biztosít,

²⁴ Adóelkerülés és adóváltoztatások Magyarországon: Krekó Judit–P. Kiss Gábor, Adójogi Konferencia, Siófok, 2008.04.21.

- a nemzeti szuverenitásból és adófelségjogból adódó nemzeti adórendszerek konfliktusmentes kialakítása, amely elősegíti a közös belső piac egységes működését.
- az adórendszerek és egyes elemeinek külső és belső feltételeinek összhangja, mely az Európai Unió céljainak való megfelelést jelenti.²⁵

Az adóharmonizációs törekvések megvalósítása leginkább az országok adószuverenitása miatt vezethet problémákhoz. A tagállamok az adókérdés, adópolitika szempontjából sok esetben önállóan rendelkezhetnek, ezért az ő oldalukról az adóharmonizáció, egységesítés kompromisszumokkal, lemondásokkal járhat, mint ahogyan ezt a globális minimumadó esetében is láthatjuk. Mégis fontos, közös érdek lenne a megvalósítás, hiszen az azonos versenyfeltételek biztosítása, a közös, belső piac megteremtése érdekében elengedhetetlen tényező. Az Európai Unió mindezek érdekében próbál fellépni az egységes, harmonikus adórendszer kialakításához elsődleges, illetve másodlagos jogforrások útján.

Az adóharmonizációs módszerek kapcsán a jogharmonizációs módszerekkel hasonló megoldásokra kell gondolnunk, mint például: koordináció irányelvek útján, totális és opcionális, közösségi jog elsődlegességének elve stb. Az adóharmonizációs törekvések esetében fontos kiemelni a kiegyenlítő, illetve a differenciált módszert, mely kettő között a lényeges különbség az, hogy a kiegyenlítő a tagállamok adóalapjának, adókulcsának az egységesítését, szabványosítását hangsúlyozza, ezzel szemben a differenciált sokkal nagyobb szabadságot hagy a tagállamoknak, hiszen e szerint mindenkinek ki kell választani a számára legmegfelelőbb, helyzetéhez legjobban igazodó módszert, így a különbségek megmaradhatnak. Az adóharmonizációs törekvések elindításában kulcsfontosságú szerepe volt az OECD 1998-ban megalkotott jelentésének, amely a káros adóverseny problémáját taglalja. A jelentés három csoportra bontja azokat a különféle adórendszereket, amelyekben káros ösztönzők vannak jelen:

- Egy ország a jövedelmet egyáltalán nem adóztatja meg, vagy pedig rendkívül kis mértékben adóztatja meg.
- Az országnak származik ugyan bevétele a vállalkozók jövedelmének adóztatásából, azonban nagyon kis mértékben adóztatja meg azon jövedelmeket, melyek nem sok földrajzi kötődést igénylő gazdasági, pénzügyi tevékenységből származnak.

²⁵ Erdős Éva: Az európai adóharmonizáció, mint a káros adóverseny elleni fellépés eszköze. 2012, 261.

- Az országnak származik bevétele abból, hogy a magánszemélyek jövedelmét, a magánszemélyeket adóztatja, ugyanakkor általánosságban véve alacsonyabb adókulcsokat alkalmaz más országokénál.

A káros ösztönzők kapcsán fontos kiemelni továbbá az offshore cégeket, amelyek megléte káros versenytorzító hatást hordozhat magában. Az offshore cégek, valamint adóparadicsomok negatív hatásai közé a következők sorolhatók:

- torzítják a tényleges pénzügyi forgalmat, valamint közvetve a reál beruházások forgalmát is
- adóelkerülésre, adókikerülésre ösztönző hatásuk lehet
- igazságtalan adórendszerek stb.

Az offshore cégek pozitív, negatív oldalát, a makrogazdaságra való hatásukat a dolgozatomban későbbi pontjában részletesen jellemzem.

Az OECD által megalkotott jelentés úgy kíván hatást gyakorolni a káros adóversenyre, hogy a jelentést aláíró, követő országok vállalják, hogy megpróbálják mellőzni a káros adópolitikai eszközök alkalmazását a jövőben, a már meglévő, ilyen eszközök alkalmazását pedig megszüntetik.

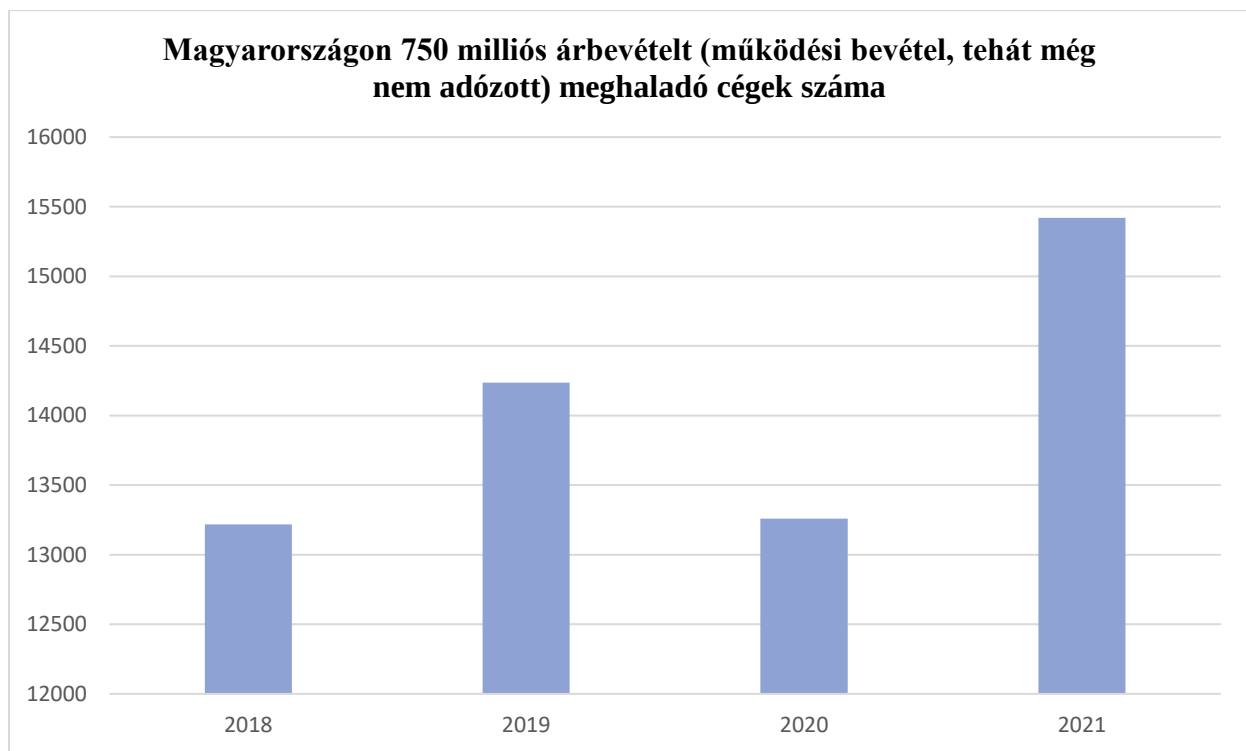
Az adóharmonizációs törekvések esetében fontos szót ejteni az olyan dokumentumokat, amelyek bár jogi relevanciával nem rendelkeznek, azonban a tagállamok önkéntes jogkövetése útján kívánja megvalósítani az adóharmonizációs törekvéseket. Ide sorolható az ECOFIN Tanács (Council of Economics and Finance Ministers of the European Union) által elfogadott Magatartási Kódex, melyet 1998-ban fogadtak el.

Az Europaktumot is fontos kiemelni, amely az országok versenyképességének növelését célzó paktum, mely az egységes társasági adóalap elismerése útján járulna hozzá az adóharmonizációs törekvések megvalósításához. Magyarország, a globális minimumadóhoz hasonlóan az Europaktumhoz való csatlakozást sem vállalta, Írország viszont vállalta volna a csatlakozást.

4.2 A globális minimumadó bevezetésének körülményei

Magyarország is elfogadta az OECD által kidolgozott, globális minimumadóra (GloBE) vonatkozó javaslatot, amely a tervek szerint 2023-tól a nagyobb multinacionális vállalatok nyereségének közteherviselésére fog vonatkozni.²⁶ A keretrendszert Párizsban aláíró 136 ország célja a vállalkozások tőkejövedelmét érintő, egységes (minimum) 15%-os adó bevezetése azon cégek vonatkozásában (pl.: Facebook, Google, Microsoft, Apple), amelyek elérik 750 millió forint csoportszintű árbevételt.

6 .ábra:750 millió forintos árbevételt elérő cégek száma Magyarországon

Forrás: saját szerkesztés (EMIS adatbázis alapján)

A támogatók kezdettől fogva a fiskális szempontokra fókuszáltak (az adók bevételektermelő képességére), míg az ellenzők (pl.: Magyarország) a hosszabb távú növekedést (pl.: alacsony

²⁶ Statement on a Two-Pillar Solution to Address the Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy – 8 October 2021. Elérhető: <https://www.oecd.org/tax/beps/statement-on-a-two-pillar-solution-to-address-the-tax-challenges-arising-from-the-digitalisation-of-the-economy-october-2021.htm> (Letöltés dátuma:2022.10.17.)

adómérték befektetést ösztönző szerepét) tartották fontosnak. A keretekre vonatkozó konszenzus létrejött, a részletszabályok kidolgozása még folyamatban van, azonban már most látszanak a javaslat előnyei és hátrányai.

A globális minimumadó bevezetése nemcsak Magyarország, de az egész világgazdaság tekintetében jelentős változást hozhat. Sokakban felmerülhet a kérdés, hogy ezen lépés miért szükséges, indokolt, illetve milyen előzményei vannak. Tovább árnyalja a kérdést, hogy a globális minimumadó bevezetésére a napjainkban is tartó koronavírus-járvány nagy hatással volt, ugyanis a 2019/20-ban kialakult válsághelyzet hatására több ország kormánya határozta el, hogy határt szab a multinacionális vállalatok adóbevételeinek, illetve a megszerzett profitjaik adóparadicsomokba való kitelepítésének.

4.2.1 Miről szól a tervezet?

A globális minimumadó tervezetének kidolgozása már 2019-ben elkezdődött az OECD által. Az OECD-nek jelenleg 38 piacgazdasággal rendelkező állam a tagja, a szervezetet 1961-ben alapították. Jogelődje az Európai Gazdasági Együttműködési Szervezet, amely feladata a háború utáni európai gazdaság fejlesztése volt. A minimumadóról szóló tervezet bevezetése azért OECD keretek között merült fel, mert feladata a szakpolitikai irányok kijelölésével segíteni a tagállamok nemzeti gazdaságpolitikájának formálását és megújítását. Azonban mivel döntéseit konszenzussal hozza, nehezen születik eredmény.

A OECD által elfogadott globális minimumadóra vonatkozó tervezet két nagy csoportra tagolható. Az első rész a tevékenységüket nem helyhez kötött végző digitális nagyvállalatok adóztatásához, míg a második rész a globális minimumadóhoz, illetve a „valós gazdasági tevékenységet” végző vállalatokhoz kapcsolódik. Az első pillér esetében a cél, hogy a multinacionális vállalatok ne csak abban az országban adózzanak, ahol a központjuk van, hanem a telephelyeiknek megfelelően is. Így, ha a leányvállalatok adókötelezettsége egy adott országban nem éri el a minimumadó mértékét, az anyavállalat országa beszédhetné az adókülönbséget. Ha nem él ezen jogával, akkor a többi leányvállalat országa is beszédhetné azt.²⁷

²⁷ Adó.hu: A globális minimumadó-szabályozás története és várható hatásai, <https://ado.hu/ado/a-globalis-minimumado-szabalyozas-tortenete-es-varhato-hatasai/> (Letöltés dátuma:2022.10.17.)

A tervezet második pillérének lényege, hogy megállapítanak egy minimum adómértéket (jelen esetben 15 százalék), amelynek következtében lehetőség nyílik a multinacionális vállalatok adóelkerülésének visszaszorítására. Ennek jelentősége: egy multinacionális vállalat számottevően kevesebb adót fizethet, ha olyan országba telepít irodát, ahol a társasági adókulcs alacsonyabb, mint az anyaországban. A társasági adó mértéke az Európai Unión belül is nagy differenciát mutat: így pl. Máltán 35%, Montenegróban viszont mindössze 9%. Hazánk 9%-os társasági adókulcsa Európán belül a legalacsonyabbak közé tartozik (2021. decemberi adatok)²⁸.

A tervezet elfogadásával tehát lehetővé válik a jelentős eltérések ellensúlyozása, hiszen, ha egy multinacionális vállalat leányvállalatának adókötelezettsége az adott országban nem éri el a minimális mértéket, akkor a különbözetet az anyavállalatnak a saját országában kell majd megfizetnie.

4.2.3 A globális minimumadó előnyei

A globális minimumadó bevezetésének legfontosabb előnye – egyben a projekt fő célkitűzése – az adóelkerülés visszaszorítása. A globális minimumadó bevezetése azonban ezen kívül más szempontból is kedvező lehet. Az OECD a hatásvizsgálati elemzésében taglalja ezeket az előnyöket, melyek közül az egyik legfontosabb, hogy a konszenzuson alapuló megoldás lehetőséget biztosít a kedvező beruházási környezet megteremtésére, hiszen ösztönözheti azt az adóbiztonság és kiszámíthatóság növelésével.

Az OECD a továbbiakban említést tesz a globális minimumadó közvetett hatásairól is. Ezek közül az alábbiakat emelném ki:

1. Költségvetési mozgástér: azáltal, hogy a bevételek növekedést fognak mutatni, az államháztartás támogatása is biztosított lesz, ami különösen a fejlődő országok esetében bír nagy relevanciával.
2. Mérsékelt adóverseny: a kevésbé intenzív adóverseny hatása lehet hosszabb távon az államháztartás támogatása.

²⁸ Sean Bray: Corporate Tax Rates around the World, 2021. Elérhetőség: <https://taxfoundation.org/publications/corporate-tax-rates-around-the-world/#Highest> (Letöltés datum: 2022.10.17.)

3. Vállalati versenyre gyakorolt hatás: a vállalatok közötti versenyt, annak kimenetelét is befolyásolhatja az, hogy a nagyobb, multinacionális vállalatokra kivetett adók a korábbihoz képest növekedést fognak mutatni.²⁹

4.2.4 A globális minimumadó hátrányai

Az előbb felsorolt előnyök mellett természetesen negatív konzekvenciái is lehetnek a minimumadó bevezetésének. A társasági adóverseny hatással van arra, hogy egyes cégek hol fektetnek be (nemcsak a külföldi, de a belföldi befektetéseket is érinti), hiszen releváns tényező az, hogy mennyi a társasági adó mértéke, illetve hol kell azt fizetniük. Az eltérések kiküszöbölésének egyik hatása lehet az, hogy a kisebb országok kevésbé lesznek vonzó befektetési célpontok, mint a nagyobbak. Ennek oka az, hogy a nagyvállalatok a számottevőbb piaci vonzerejük miatt elképzelhető, hogy a nagyobb országokat preferálnák a kisebbekkel szemben.³⁰

Az eltérő adókulcsok adják a különböző országok közötti adóverseny egyik alapját. Az OECD ennek a versenynek a visszaszorítására törekszik (az adóelkerülés megfékezése, valamint a tisztességes adózás mellett), azonban annak meghatározása, hogy ez milyen hatással lesz a gazdaság egészére, hatásvizsgálatokat igényel. Az OECD által kiadott hatásvizsgálat alapján évi 50-80 milliárd globális adóbevételre számítanak az első és második pillér újításainak köszönhetően. Mindezek ellenére az egyes országokban elvégzett hatásvizsgálat nagyon sok esetben nem elérhető a nyilvánosság számára, vagy el sem lett végezve.

A keretrendszer sokak szerint az adóalapok tekintetében nem eléggé rugalmas, így hátrányos lehet azon országokra, amelyek magasabb adómértékkel operálnak, de máshogy határozzák meg az adóalapot.

Ezen eltérések miatt számos olyan országban működő vállalat is a szabályozás hatálya alá tartozhat, ahol az adókulcs meghaladja az OECD által elvárt mértéket.

Magyarország azon országok között van, akik elfogadták a tervezetet. Azonban fontos kiemelni, hogy ez a kezdetekben nem így volt. 2021-ben a kormány még azon az állásponton volt, hogy nem fogadja el az OECD javaslatát. Az elutasítás mellett számos érvet sorakoztattak fel. Az

²⁹ OECD : Tax challenges arising from the digitalisation of the economy economic impact assessment: Webinar presentation 20 October 2020 – 16.00-17.00.

³⁰ Matthias Bauer: Unintended and Undesired Consequences: The Impact of OECD Pillar I and II Proposals on Small Open Economies. ECIPE Occasional Paper, No. 04/2020.

országban a társasági adó mértéke minimálisnak mondható számos további ország adókulcsához viszonyítva, ezért a tervezetben meghatározott 15%-os minimumot csak adóemelés árán lehetne beépíteni az adórendszerbe. A másik érv kevésbé gazdasági, inkább hatásköri jellegű, ugyanis ahhoz kapcsolódik, hogy az adókulcs, valamint adópolitika meghatározása nemzeti hatáskörbe tartozik. A magyar oldalról történő elfogadás végül kompromisszum árán jött létre: a társasági adókulcs mértékében nem következik be változás; egy 10 éves átmeneti időszakot állapítanak meg, amelynek tartama alatt csökkentett adóbevallás, illetve csökkentett adóbeszámítás lesz érvényben, továbbá a megadóztatás nem fog kiterjedni a valós, tényleges gazdasági tevékenységet végző cégekre.³¹

Tehát amikor hazánk elfogadta a javaslatot, tekintettel volt a keretrendszer elfogadásának komplex hatásaira. Hiszen azt is látni kell, hogy amennyiben egy cég befektetés szempontjából az adott országot választja, döntésére nemcsak az adó mértéke bírhat döntő befolyással, hanem például a képzett munkaerő, a digitalizáció előrehaladása vagy az infrastruktúra is. Továbbá a minimum adókulcs a vállalkozási nyereséget terhelő adókra együttesen (pl.: TAO, IPA) vonatkozik, miközben kedvezményt biztosít a valós gazdasági tevékenységet végző társaságoknak, így az érintettek nagyobb része számára nem jelent majd tehernövekedést. Ezenkívül számos tagállamra szabható pontja lesz a keretrendszernek, amellyel hazánk versenyképessége akár tovább is javítható.

Összességében véve elmondható, hogy az OECD által kidolgozott, a globális minimumadót is magába foglaló, kétpilléres tervezet a számos pozitívuma mellett negatív hatásokat is eredményezhet, azonban mindkét oldalt megvizsgálva, véleményem szerint még mindig a pozitív effektusok dominálnak, amennyiben a rendelkezések gyakorlatba történő átültetése is megfelelően valósul meg. Az OECD hatásvizsgálata alapján ez a tervezet hozzájárulhat az adóbevétel növeléséhez, a befektetési tényezők javításához, illetve a fejlődő országokra is kedvező hatást gyakorolhat. Mindezek mellett természetesen a legfontosabb cél az adóelkerülés visszaszorítása, ebben a tekintetben pedig mindenképp mérföldkőnek számít ez a megoldás.

³¹ 24/2022. (VI. 21.) OGY határozat a globális minimumadó bevezetésére vonatkozó európai uniós irányelv elfogadásának elutasításáról

A végleges részletszabályok elfogadására a tervek szerint még 2022-ben sor kerül, és 2023-ban kell majd azokat először alkalmazni. Mivel az Európai Unión belül az adókérdés meghatározása tagállami hatáskör, a területen a közösségen belül közös irányelv elfogadására és országokénti implementálásra is szükség lesz, így a 2023-as céldátum sokak szerint ambiciózus és tarthatatlan céldátumnak tűnik.

V. Írország adórendszere a versenyképesség biztosításához

Írország helyzete azért érdekes, mert Magyarország mellett itt alkalmazzák a második legalacsonyabb társasági adókulcsot Európában. Mint korábban említettem, Írországban ez az ösztönző jól működik, hiszen nagyon sok multinacionális cég választotta az országot (akárcsak Magyarországot). Többek között a Facebook, Twitter, Pfizer központja is itt található.

Véleményem szerint Írország a két ország közül sikerebb a multinacionális cégek támogatásában, az alacsony TAO ösztönzőként való használatában, amit a következőkben szeretnék alátámasztani. A külföldi tőkeáramlás szempontjából sokat számít a társasági adókulcs mértéke egy adott országban, hiszen az alacsonyabb adó vonzóbb célponttá teheti őket (természetesen emellett más szempontok is relevánsak lehetnek). De ahogy fentebb említettem az ír társasági adókulcs többkulcsos és célzottan az IT multinacionális cégek bevonására alkalmas, miközben a progresszív személyijövedelemadóval a horizontális méltányosság vertikális dimenziója is megvalósul. Írország a kezdeti ellenállás ellenére végül hozzájárulását adta az OECD által elkészített tervezethez, amelynek okai feltételezhetően az alábbiakban foglalhatóak össze.

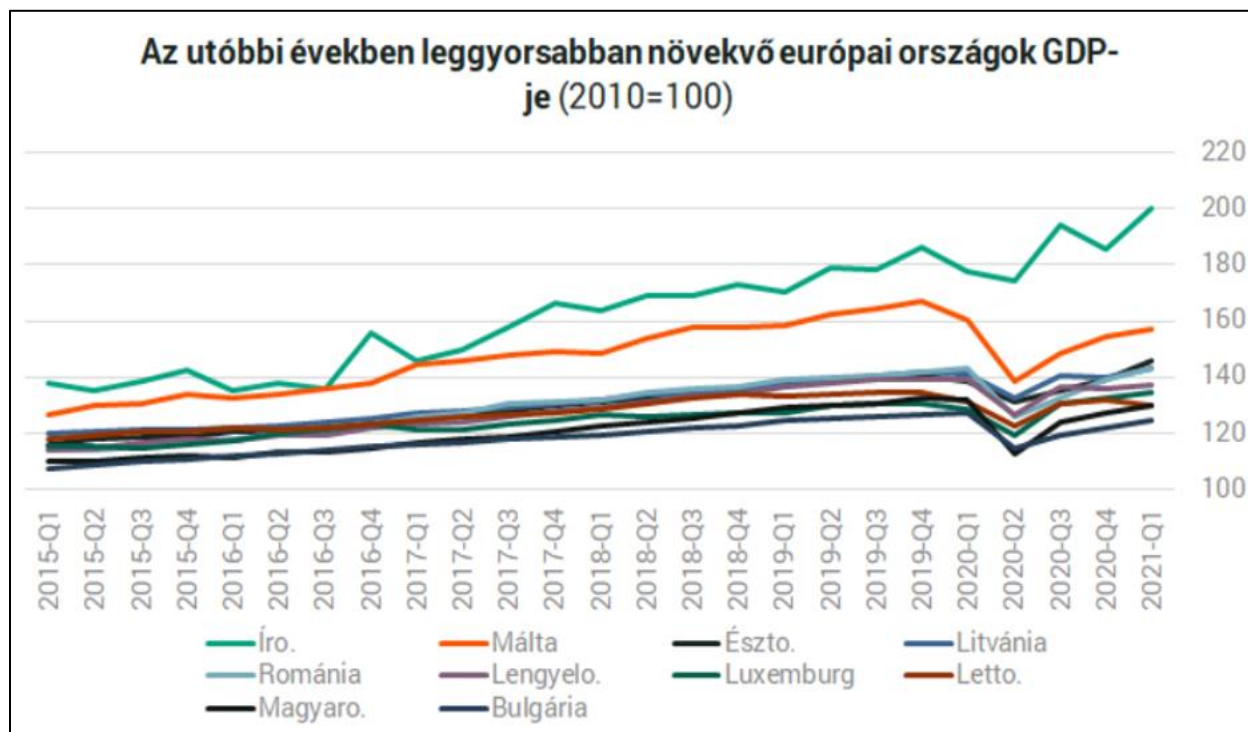
5.1 A gazdasági növekedés útja

Írország esetében a külföldi tőke beáramlása a gazdaság fejlesztésében rendkívül releváns tényező. Amennyiben az ország gazdasági teljesítményét vizsgáljuk, figyelemre méltó gazdasági növekedést láthatunk, melyet Írország GDP-növekedése is igazol.

A növekedő GDP mellett Írország gazdasági sikerét mutatja a foglalkoztatás növekedése, a munkanélküliségi ráta csökkenése, valamint az, hogy a tömeges kivándorlást az országba történő bevándorlás növekedése váltotta fel. Emelkedett a nők aránya a munkaerőpiacon, valamint a

legtöbb új munkahely magasabb képzettséget igényel, illetve magasabb fizetést is nyújt.³² Tehát az ír gazdasági, munkaerőpiaci viszonyok fejlődése figyelhető meg az utóbbi években, amely egy radikális változást jelent a korábbiakhoz viszonyítva.

7.ábra: GDP növekedés alakulása Írországban

Forrás: Eurostat

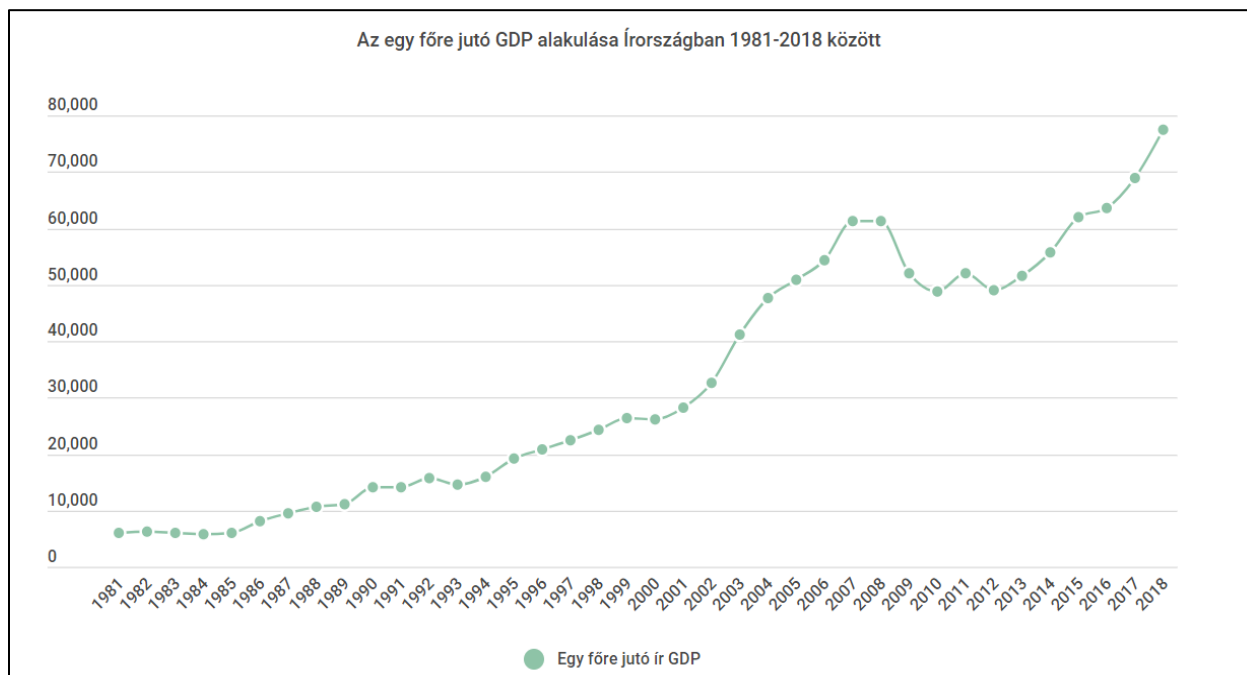
Ugyanezen ország gazdasága az 1970-es, 80-as években a következő adatokat produkálta: 20 % körüli munkanélküliségi ráta, kiemelkedően magas, akár a 60 %-ot is elérő személyi jövedelemadó, szétesett gazdaság, valamint az országból történő tömeges kivándorlás. majd ehhez képest az ír GDP, a 2008-as gazdasági világválság ellenére robbanásszerű növekedést produkált 1980 és 2018 között.

Míg 1981-ben az egy főre jutó GDP a 10 000 dollárt sem érte el, 2007-2008-ban már 60 000 dollár volt,³³ ekkor a gazdasági világválság miatt megtorpant, majd 2012/2013-ban újból növekedésnek indult, elérve 2018-ban a közel 80 000 dollár.

³² EMIS adatbázis.

³³ European Commission: Eurostat. Elérhetőség: <https://ec.europa.eu/eurostat> (Letöltés dátuma: 2022.10.30.)

8.ábra: Egy főre jutó GDP alakulása 1981 és 2018 között

Forrás: Concorde Blog³⁴

Már a közgazdászok is felismerték, hogy a GDP nem megfelelő mérőszáma a társadalmi jólétnek. Ez Írországgal kapcsolatban is megállapítható, hiszen a jólét növekedését nem teljesen tükrözi a GDP emelkedő számai. Hiszen ahogy az Európai Bizottság is emiatt indított többször eljárást az országgal szemben (lásd. a fentebb említett Apple-ügyet), az adóoptimalizáció képes a fenti számokat befolyásolni. Ennek oka, hogy a nagy - többnyire - amerikai vállalatok Írországban mutatják ki a nyereségük nagy részét –adóoptimalizálási okokból. Így igaz, hogy a vállalati nyereség megemeli a GDP-t, de munkahelyeket nem olyan jelentős számban emel.

Ennek ellenére a munkanélküliség is csökken az országban, habár ahogy az előbb említettem nem csupán a nagyobb amerikai vállalatoknak köszönhetően.

A munkanélküliségi ráta görbéje a következőképpen alakult 1980-tól kezdődően napjainkig.

³⁴ <https://concordeblog.hu/2019/09/13/irorszag-hogyan-lett-europa-beteg-emberebol-kelta-tigris/> (Letöltés dátuma:2022.10.15.)

9.ábra: Munkanélküliségi ráta alakulása Írországban 1981-2021 között

Forrás: Trading Economics ³⁵

A 2000-es évekre elérte a mélypontot, majd 2008 után a százalékos értéke is növekedett, körülbelül 2012-ben pedig újból csökkenésnek indult. 2020-as év némi növekedés utána csökkenés folytatódott.

5.2 Az ír „gazdasági csoda” mögött álló lehetséges okok

A lehetséges okok vizsgálatában mindenképp az egyik legfontosabbal szeretném kezdeni, azaz Írország csatlakozásával az Európai Unióhoz. Az ország 1973. január 1. óta tagja az Európai Uniónak, illetve 1999. január 1-ben az euróövezethez is csatlakozott.³⁶ Az EU-ba történő belépés nemcsak abban az aspektusában jelentős, hogy egy gazdasági, politikai egyesülés részese lesz a tagállam, hanem abban is, hogy a belépéshez a tagság feltételeit biztosítani kell. Többek között az az ország eleget tesz ennek a kritériumrendszernek, amely esetében biztosított a:

- demokrácia, jogállamiság, stabil intézményrendszerek útján
- emberi jogok, kisebbség védelme
- működőképes piacgazdaság, versenyképesség,

³⁵ Munkanélküliségi ráta alakulása Írországban 1981-2021 között. Elérhetőség: <https://tradingeconomics.com/ireland/unemployment-rate> (Letöltés dátuma: 2022.10.10.)

³⁶ Európai Unió hivatalos portálja: Írország. Elérhetőség: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/ireland_hu (Letöltés dátuma: 2022.10.04)

- a belépéssel járó kötelezettségek (mint például gazdasági, politikai, monetáris unió céljainak betartása) vállalása stb. ³⁷

Emellett még ennél is szigorúbb és nagyobb strukturális átalakulást igénylő feltételrendszert jelölnek meg a konvergenciakritériumok, melyek az euróövezethez való csatlakozás alapfeltételei. A konvergenciakritériumokat az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 140. cikke adja meg:

A jelentések vizsgálják továbbá a fenntartható konvergencia magas fokának elérését, elemezve, hogy a tagállamok milyen mértékben feleltek meg a következő kritériumoknak:

- az árstabilitás magas fokának elérése; ez olyan inflációs ráta esetén áll fenn, amely közel esik az árstabilitás tekintetében legjobb eredményt felmutató legfeljebb három tagállaméhoz;
- az állam pénzügyi helyzetének fenntarthatósága; ezt olyan költségvetési egyenleg elérése mutatja, amely nem rendelkezik a 126. cikk (6) bekezdése értelmében vett túlzott hiánnyal;
- az Európai Monetáris Rendszer árfolyam-mechanizmusa által előírt normál ingadozási sávok betartása legalább két évig anélkül, hogy az euróval szemben leértékelésre kerülne sor;
- az eltéréssel rendelkező tagállam által elért konvergencia és a tagállamnak az árfolyam-mechanizmusban való részvételének fenntarthatósága, ami a hosszútávú kamatszintben tükröződik.

A gazdasági kritériumokat 4 csoportba soroljuk:

1. árstabilitás
2. rendezett és fenntartható államháztartás
3. árfolyam-stabilitás
4. hosszú lejáratú kamatlábak

Írország akkori gazdasági helyzetét tekintve igen nagy vállalásnak bizonyult az euróövezethez való csatlakozás a szigorú kritériumrendszer miatt. Az Európai Unióhoz, valamint az euróövezethez való csatlakozás fontos tényezője Írország gazdasági sikereinek.

³⁷ Európai Bizottság, Csatlakozás feltételei. Elérhetőség: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/conditions-membership_en (letöltés dátuma:2022.10.04)

A következő lehetséges ok, ami egyben szükségszerű is volt a 70-es, 80-as évek hanyatló gazdasági helyzetéből kiindulva, az a stabil jogi és gazdasági helyzet megteremtése. Úgy gondolom, hogy a kedvező és harmonikus adórendszer ma is az ír siker egyik legfőbb kiváltó oka, amelynek következtében a nagyvállalatok központjává vált az ország. A stabil környezet kialakítása szintén elősegíti a gazdasági versenyképességet, hiszen részben ennek köszönhető, hogy a nagyvállalatok egy adott országot választják. Véleményem szerint a külföldi tőke beáramlásához Írország esetében az alacsony adókulcs elengedhetetlen volt.

Írország gazdasági sikere a tech-cégek nélkül úgy gondolom, hogy sokkal kevésbé lenne jelentős. Jelenleg Írorszáiban található a tíz legjelentősebb globális szoftvercégből kilenc, a tízlegjelentősebb technológia vállalatok közül kilenc, az öt top IT cég közül négy. Az országot olyan nagy volumenű tech-cégek választották bázisul, mint pl. Microsoft, Intel, HP, IBM, Oracle stb. Mindezek mellett az sem elhanyagolható tényező, hogy Írország olyan gyógyszerészeti cégek exportőre, mint pl. Johnson& Johnson, Pfizer stb. Az oka azonban, hogy ezek a cégek az országot választották, igen sokrétű. Elsősorban a már sokat említett alacsony társasági adókulcsot sorolnám ide, azonban ez nem minden, hiszen Írország az adófizetés egyszerűségében is Európa élmezőnyével helyezkedik el az átlátható adórendszerének köszönhetően, emellett pedig a kutatás és fejlesztés által igénybe vehető adójóváírás is releváns tényező lehet a vállalatok számára.³⁸ A jóváírást a vállalatok a kutatás és fejlesztésre költött összeg után vehetik igénybe, a kiadások 25%-ának erejéig. Feltételei:

- Írorszáiban fizetett társasági adó.
- A kutatás-fejlesztés keretein belül Írorszáiban, vagy az Európai Gazdasági Térségben különböző minősített tevékenységek végrehajtása, mint pl. rendszerszintű, vizsgálati, kísérleti tevékenységet foglal magában, a tudomány, technológia területével kapcsolatos, tudományos és technológia fejlesztésre törekszik. stb.
- A kiadások más országban nem jogosítanak adókedvezményre.³⁹

³⁸Ireland is the number 1 destination for US Tech Firms. Elérhetőség: [Ireland is the number 1 destination for US Tech Firms \(nathantrust.com\)](https://nathantrust.com/) Letöltés dátuma:2022.10.17.)

³⁹ Revenue Irish tax and costume: Research and Development (R&D) Tax Credit. Elérhetőség: <https://www.revenue.ie/en/companies-and-charities/reliefs-and-exemptions/research-and-development-rd-tax-credit/index.aspx> (Letöltés dátuma:2022.10.17.)

5.3 A számok és a valóság

A GDP-t tekintve Írország gazdasága valóban az EU élvonalában helyezkedik el. De vajon a GDP-n túli adatok is Írország gazdasági nagyságát igazolják? A bruttó hazai össztermék, mint mérőszám, sokszor a valóság torzított változatát mutatja be, ugyanis sok szempontot nem vesz figyelembe. Írország esetében például ide tartoznak a multinacionális profitok, amelyek bár a GDP erősítéséhez járulnak hozzá, ugyanakkor a valóságban az anyaország gazdaságát erősítik. Amennyiben a GDP helyett a GNI (modified gross national income) mérőszám által mutatott adatokat vizsgáljuk meg, kiolvasható, hogy Írország gazdasága nem az EU élvonalában teljesít. A multinacionális vállalatok, melyek leginkább adóoptimalizációs szempontokat szem előtt tartva választották Írországot, ténylegesen azonban nem itt termelik, illetve nem itt költik el az általuk termelt profitot. Továbbá fontos kiemelni az ír-brit kormány és az EU között húzódó konfliktust, mely az Észak-Ír Protokollhoz kapcsolódik. Az írek ugyanis ragaszkodnak a Nagypénteki Megállapodáshoz a britekkel szemben, hiszen ez rögzíti, hogy az Ír-szigeten nem lehet semmiféle határellenőrzés, illetve egyéb, adminisztrációs akadály. Az EU Írország oldalán áll ebben a konfliktusban, hiszen számukra prioritás, hogy a belső piac, illetve a vámunió védelme, azonban a konfliktusra mégsem született megoldás.⁴⁰

5.3. Írország és a holdingtársaságok

A holding működési forma hazánkban, illetve Írországban is gyakran előfordul, megalapítását általában adózással kapcsolatos okok teszik indokolttá. A holdingtársaságok működését azonban veszélyezteti az Európai Bizottság azon tervezete, melyek alapján sem a holdingok, sem az egyéb postafiók társaságok a jövőben nem lesznek jogosultak igénybe venni az uniós irányelvekből, valamint a kettős adóztatás tilalmából származó kedvező adószabályokat. Amennyiben az irányelv-tervezet elfogadásra kerül (tervek szerint 2024-re lesz megvalósítva), úgy az jelentős veszélybe sodorja a holdingtársaságok működését.

⁴⁰ The Irish Times: We're not as rich as we have been told to think we are, Elérhetőség: <https://www.irishtimes.com/business/economy/we-re-not-as-rich-as-we-have-been-told-to-think-we-are-1.4476247> (Letöltés dátuma:2022.10.17.)

5.3.1. A holdingtársaságokról

A holding cégnek országunkban nincs jogszabályban meghatározott pontos definíciója. A holding cég meghatározásában a Központi Statisztikai Hivatal által megjelölt fogalom lehet segítségünkre. A KSH a holding cégeket a gazdasági tevékenységek ágazati besorolása kapcsán taglalja, a vagyonkezelés kategóriában. Mindezek alapján a következő meghatározás lehetséges:

- a vagyonkezelő (holding) társaság által a tulajdonában álló gazdasági szervezetek csoportja fölött főtevékenységként gyakorolt irányító, ellenőrző tevékenysége,
- a holdingközponti, irodai központosított adminisztrációs tevékenység, a szervezet egységeinek felügyelete, irányítása; általában tartalmazza a szervezetre vonatkozó stratégiai vagy szervezeti tervezést és döntéshozó funkciót.⁴¹

Fontos továbbá megemlíteni a 2013. évi V. törvényt a Polgári Törvénykönyvről (továbbiakban: Ptk), mely az elismert vállalatcsoport fogalma által szabályozza a holding cégeket:

3:49. § [Az elismert vállalatcsoport fogalma] (1) Elismert vállalatcsoport az összevont, konszolidált éves beszámoló készítésére kötelezett, legalább egy uralkodó tag és legalább három, az uralkodó tag által ellenőrzött tag által kötött uralmi szerződésben meghatározott, egységes üzletpolitikán alapuló együttműködés.

Tevékenység alapján el tudjuk egymástól határolni a passzív, illetve az aktív holding cégeket. A passzív holding cégek tevékenységi körük gyakorlatilag abból áll, hogy leányvállalatokat alapítanak, vagy pedig vásárolnak fel, ezeknek a részesedését tartja magánál, illetve a vagyonukat is kezeli. Az aktív holding cégek tevékenysége viszont a gyakorlatban sokkal szélesebb körű: finanszírozhatja, menedzsment szolgáltatással láthatja el a leányvállalatot, központosíthat stb.⁴²

A holdingtársaságoknak tehát nincs egy egységesen meghatározott fogalma, azonban általánosságban véve elmondható róluk, hogy tevékenységük útján tartós részesedést szereznek egy, vagy több társaságban.

A holdingtársaságok létrehozását számos tényező indokoltta teheti. Véleményem szerint ezek közül az egyik legfontosabb az, hogy egy vállalatcsoport esetén így sokkal egyszerűbben

⁴¹ Központi Statisztikai Hivatal: A gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszere és a tevékenységek tartalmi meghatározása második, javított kiadás (TEÁOR'03). 2003, 160. Elérhetőség: <https://www.ksh.hu/docs/files/475315.PDF> (Letöltés dátuma:2022.10.17.)

⁴² OECD: Holding Company. Elérhetőség: <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=3229> (Letöltés dátuma:2022.10.21.)

megvalósítható a koordináció, hiszen nem kell minden céghez külön igazgatósági tagokat rendelni, sokkal egyszerűbb a vállalatcsoportot egy adott holdingcégen keresztül, központosítva irányítani. Mindezek mellett egyes tranzakciók is egyszerűbbek lehetnek a vállalatcsoportoknál az előbb említett okokból, mivel a közös holdingcég útján a tranzakciók számát egyre lehet leredukálni sok esetben. Fontos továbbá a konszolidált pénzügyi kimutatás, melyre lehetőség nyílik a holdingtársaságok esetében (ha megvalósul az a feltétel, hogy a leányvállalatok több, mint 50 százalékát birtokolja), ezáltal ugyanis az összes vállalat pénzügyi kimutatásait (anyavállalat és leányvállalat) magában foglalja, a mérleget, cash flow-kimutatást, eredménykimutatást is tartalmazza.⁴³ Véleményem szerint szintén az egyik legjelentősebb szempont, az a holding által nyújtott adókedvezmény lehet, többek között azért, mert az anya, -illetve leányvállalat közötti osztalékok után nem kell adózni, mert azok adómentesnek minősülnek (természetesen az Európai Unió határain belül). Ezeken kívül számos tényező indokolhatja, hogy miért éri meg a holdingtársaság mellett dönteni, vállalatcsoportok esetében mindenképpen kedvező lehet ezt a formát választani.

5.3.2. Holdingtársaságok Írországban

Írország a holdingtársaságok egyik legkedveltebb célpontja, melyben számos tényező játszhat közre:

- tőkenyereség-adó megtakarítása
- nagy mértékű külföldi adójóváírási rendszer
- tagállami státusza az Európai Unióban
- kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezmények stb.

Az Írországban megalapított holdingtársaságra az ír jogszabályban meghatározott rendelkezéseket kell alkalmazni. Olyan formát lehet választani, melyet a jogszabály előír (leggyakrabban ez a zártkörűen működő korlátolt felelősségű társaság). Itt is meg kell említenem a 12,5%-os adókulcsot, amely fontos szerepet játszhat a holdingcégek megalapításában Írországban. A kedvező adókörnyezet, jogi környezet mellett viszont egyéb okok is vonzóvá teszik Írországot:

- angol nyelv használata az országban
- rugalmas és rendkívül magasan képzett munkaerő megléte a munkaerőpiacon

⁴³ [Érdemes-e holdingtársaságot létrehozni? írta Némethy László - Europhoenix](#) letöltés dátuma: 2022.10.15

- kivételes adminisztrációs szolgáltatások
- átláthatóság, egyszerűség az adózási szabályok között⁴⁴

Összességében véve tehát a holdingcégek Írorszában történő létrehozását a kedvező adókönyveten kívül egyéb tényezők is indokoltá teszik, ezek együttesen szükségesek ahhoz, hogy a nagyvállalatok az ország mellett döntsenek.

VI. Magyarország adórendszere a versenyképesség biztosításához

Magyarország adórendszere a Tax Foundation által közzétett nemzetközi adó-versenyképességi rendszer rangsorolásában a 37 OECD tagállam közül a tizzenharmadikként lett rangsorolva. Ezzel olyan országok előtt szerepelünk, mint pl. Finnország, Németország, Ausztria, Írország.

Az elemzés továbbá kiemeli a rangsorolt adórendszerek erősségeit, illetve gyengébb pontjait is. Ezek alapján az erősségek közé sorolták:

- legalacsonyabb társasági adókulcs
- személyi jövedelemadó rendszere
- ellenőrzött külföldi társaságokra vonatkozó szabályok meghaladják az átlagot

Magyarország adórendszerének néhány gyengébb pontja az elemzés szerint:

- OECD országok közül a legmagasabb ÁFA: 27%
- Ingatlanátruházásra, banki eszközökre kivetett adók

Írország erősségei és gyengepontjai az adórendszer tekintetében az elemzés szerint:

Az erősségek között, Magyarországhoz hasonlóan itt is az alacsony társasági adókulcs szerepel, továbbá: nincsenek hivatalos alultőkésítési szabályok, hátrányok: osztalékjövdelemre kivetett 51 százalékos személyi adókulcs, egyik legmagasabb áfakulcs-23%, a vállalatok csak korlátozottan írhatták le a beruházásaikat.

Ha a két országot összehasonlítjuk, akkor közös pontok figyelhetők meg mind a pozitív, mind a negatív oldalon (alacsony társasági adókulcs és magas áfakulcs).

⁴⁴Holding Companies in Ireland: Dillion Eustace. Elérhetőség: <https://www.dilloneustace.com/download/1/Publications/Tax/Holding%20Companies%20in%20Ireland.pdf> (Letöltés dátuma: 2022.10.30.)

10.ábra: Adórendszerek versenyképessége, 2021

2021 International Tax Competitiveness Index Rankings							
Country	Overall Rank	Overall Score	Corporate Tax Rank	Individual Taxes Rank	Consumption Taxes Rank	Property Taxes Rank	Cross-Border Tax Rules Rank
Estonia	1	100.0	3	1	9	1	15
Latvia	2	85.1	2	5	27	5	9
New Zealand	3	81.3	28	6	6	2	22
Switzerland	4	78.4	10	15	1	35	2
Luxembourg	5	76.5	25	20	4	13	5
Lithuania	6	76.5	4	7	24	7	23
Czech Republic	7	75.5	8	4	35	6	12
Sweden	8	72.9	9	18	16	8	14
Australia	9	71.3	29	17	7	4	24
Norway	10	70.6	11	13	18	15	11
Slovak Republic	11	69.3	19	3	34	3	34
Netherlands	12	69.2	24	22	14	21	3
Hungary	13	69.0	6	9	36	17	4
Israel	14	67.6	17	29	12	10	10
Finland	15	67.4	7	25	15	19	21
Germany	16	67.2	27	28	11	11	6
Turkey	17	66.7	26	8	23	22	8
Austria	18	65.7	21	32	13	14	7
Ireland	19	64.7	5	30	25	18	19
Canada	20	64.6	23	27	8	24	16
United States	21	62.4	20	26	5	28	32
United Kingdom	22	61.8	18	23	22	33	1
Belgium	23	61.6	15	11	30	30	18
Japan	24	61.5	36	21	3	26	27
Slovenia	25	61.3	12	14	31	25	20
Korea	26	60.6	33	24	2	32	33
Chile	27	58.2	1	35	29	12	37
Denmark	28	57.9	16	34	17	16	30
Greece	29	57.5	22	10	32	29	25
Spain	30	57.1	32	19	10	36	17
Colombia	31	55.0	37	2	20	23	35
Iceland	32	53.7	13	36	19	27	31
Mexico	33	52.5	31	16	26	9	36
Portugal	34	49.0	35	31	33	20	28
France	35	48.7	34	37	21	34	13
Poland	36	45.7	14	12	37	31	29
Italy	37	44.6	30	33	28	37	26

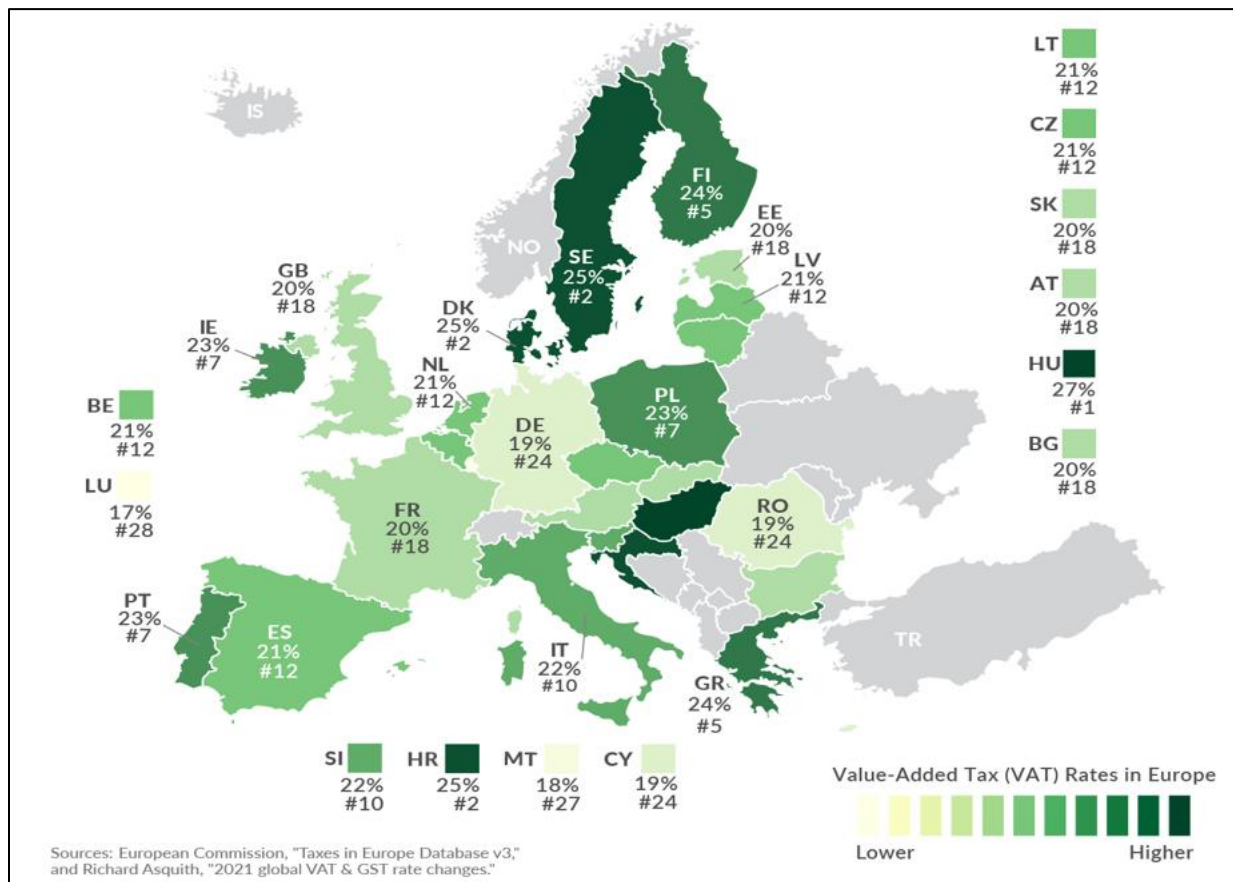
Forrás: International tax competitiveness Index 2021

A nemzetközi adó-versenyképességi index megállapításánál számos változó lett figyelembe véve az egyéni adók, fogyasztási adók, társasági adók, vagyonadók és nemzetközi adózás tekintetében.

A tanulmány adatait összegezve, Magyarország adórendszere alapvetően korrekt helyet foglal el az OECD tagállamok között. Ugyanakkor tagadhatatlan, hogy ehhez a helyezéshez nagy

mértékben hozzájárul az alacsony társasági adókulcs. Vajon ezen tényező nélkül is ilyen helyen szerepelnének? Mint ahogyan azt a tanulmány is említi, a fogyasztási közterhek kapcsán-különös tekintettel a magas áfakulcsra- vannak hibái az adórendszernek.

11.ábra: ÁFA mértéke az EU-ban

Forrás: European Commission

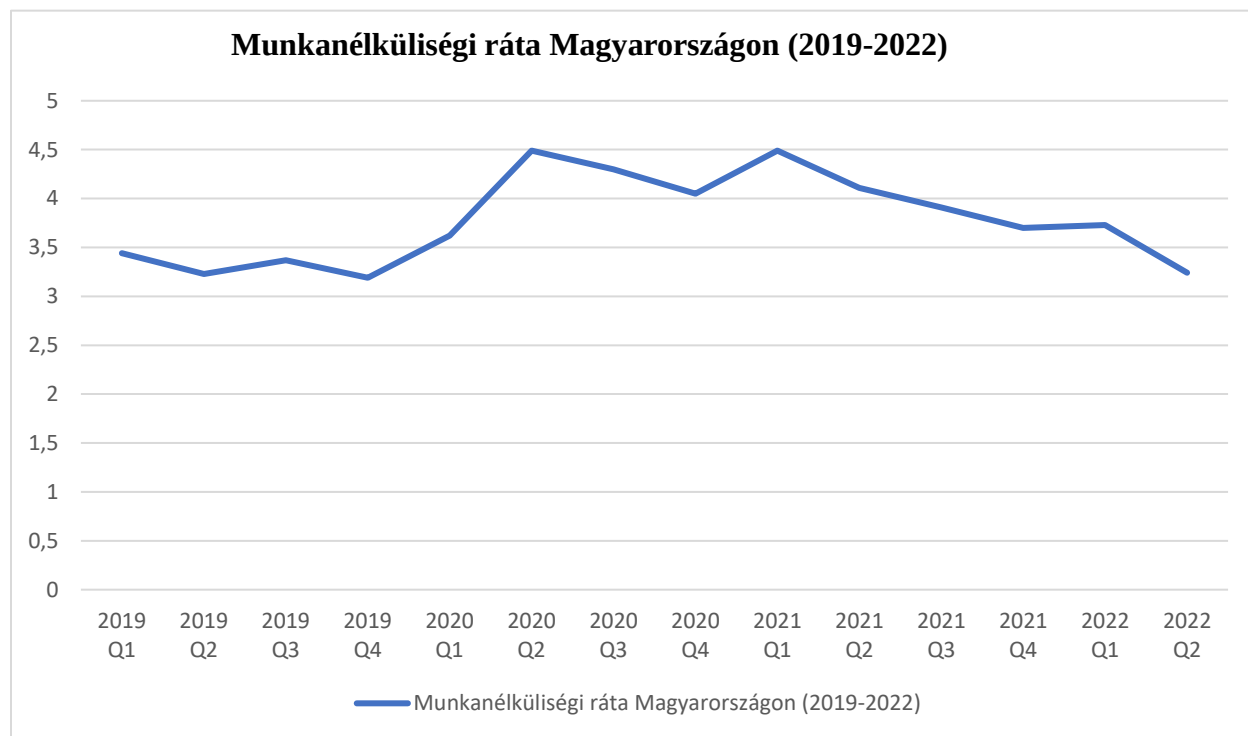
A fenti ábra egyértelműen mutatja, hogy Európában Magyarországon a legmagasabb az áfakulcs, megelőzve Svédországot, Horvátországot, Franciaországot. Az Európai Parlamentnek egyébként voltak törelvései az áfakulcs harmonizálása kapcsán is: egy 2018-as javaslat szerint 25 %-ban kívánták maximalizálni az áfakulcsot, ez azonban nem lett megszavazva.⁴⁵

Magyarország adórendszerét tekintve véleményem szerint a legnagyobb kritika a lineáris személyi jövedelemadó, illetve a magas áfakulcs lehet. A vonzerejét pedig az alacsony társasági

⁴⁵ Európai Parlament: Áfa kulcs alakulása. Elérhetőség: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20180926IPR14409/green-light-for-vat-overhaul-to-simplify-system-and-cut-fraud> (Letöltés dátuma: 2022.10.28).

adókulcsban látom. Mivel az alacsony társasági adókulcs célja, hogy ösztönzőként működjön a multinacionális vállalatok számára, hogy egy adott országot válasszanak, egy adott országban teremtsenek munkahelyeket, ezért fontosnak látom megvizsgálni, hogy hogyan alakult Magyarországon az utóbbi években a munkanélküliségi ráta.

12.ábra: Magyarország munkanélküliségi rátája

Forrás: saját szerkesztés EMIS adatbázis alapján

Az Európai Unió országainak átlagos munkanélküliségi rátája 2019-ben kb. 6,6 volt (Q4), 2020 (Q4)-ban 7,5, 2021 (Q4) adatok alapján pedig 6,5. Mind az EU-s átlagban, mind pedig a Magyarországra vonatkozó adatokban megfigyelhetünk egy kiugrást a 2020-as év második negyedétől kezdődően, ami a koronavírus járvány okozta munkaerőpiaci, gazdasági viszonyok megváltozásával hozható összefüggésbe. Ami az oktatáshoz kapcsolódó adatokat illeti, megállapítható, hogy Magyarország nem teljesít jól (lásd. Például PISA tesztek). Ez akadályát képezheti a jövőben, hogy tudásalapú, főleg információtechnológiával kapcsolatos cégek telepedjenek meg az országban.

VII. EU és a globális minimumadó. Hogyan tovább?

Az Európai Unió hosszú évek óta próbálkozik egy egységes társasági adórendszer kialakításával, azonban mivel az adókérdés meghatározása tagállami hatáskör, rendkívül nehéz helyzetben van. Többnyire a nyugat-európai országok támogatják a kezdeményezést, tekintettel arra, hogy ezekben a tagállamokban már egyébként is magas a társasági adó. Érdeemes megjegyezni azt is, hogy ezen utóbbiak progresszív személyi jövedelemadót alkalmaznak, nagyobb hangsúlyt helyezve a kérdéskör társadalmi oldalára is.

Hazánk a gazdasági versenyképessége növelése, így a foglalkoztatás szintjének emelése érdekében Európa legalacsonyabb társasági adómértékét alkalmazza, miközben a személyi jövedelemadó is alacsony, elősegítve a külföldi multicégek Magyarországra áramlását. Álláspontom szerint hazánkban a horizontális méltányosság követelményének megfelelő személyi jövedelemadó és a szinte offshore országokra jellemző alacsony társasági adó mértéke segíti a gazdasági versenyképességet, azonban a társadalmi és környezeti oldal háttérbe szorul, amit mutat például a munkavállalói érdekviselet leépítése vagy a lineáris személyijövedelemadó alkalmazása.

A 2000-es évektől kezdve az Európai Unió egysége folyamatosan gyengül, amit a válságok hatására fokozódó állami beavatkozás és az ezzel párosuló EU megengedő magatartás is segít. A tagállamok eltérő mértékben támogatják az Unión belüli integrációt, ezért egyre nagyobb jelentősége van a “többsebességű Európa” kifejezésének. Ezen jogintézmény miatt a teljesjogú tagság mellett különböző klubtagságok jönnek létre, amelyek nagymértékben különbözhetnek. A differenciálás alapja a kölcsönös függés további növekedése. A válságok (2008-as gazdasági világválság, COVID-19 járvány és orosz-ukrán konfliktust követő helyzet) következtében szerzett tapasztalatok alapján az látszik, hogy mind a kölcsönös függőség nyomása, mind az integráció átpolitizáltsága tartósan velünk maradnak. Egyre jobban melyül a különbség az euróövezet és az Európai Unió többi része között, valamint a különböző külső hatások (externáliák) további differenciálás iránti igényt eredményeznek. Ez látszik az általam elemzett minimumadó kapcsán is.⁴⁶

⁴⁶ Halmai Péter: Tagállami integrációs modellek – A gazdasági kormányzás új dimenziói az Európai Unióban. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2021. 67-142.

A társasági adómérték minimuma meghatározása kapcsán az EU eszközei, több évtizedes próbálkozását tekintve, elégtelennek bizonyultak. Az OECD által bevezetni kívánt minimum 15%-os mértékű globális minimumadót a világon több mint 100 ország elfogadta. Ennek köszönhetően az EU sem kerül versenyhátrányba, hiszen az Unió általi elfogadás esetén nemcsak 27 országra, hanem a világ legnagyobb részére kiterjedne a szabályozás. Ezzel meg lehetne akadályozni azt az elterjedt gyakorlatot, amely szerint a vállalkozások a legalacsonyabb társasági adót kivető államokban tudnak létrehozni telephelyeket és ott adózni az összes profit után. Ezzel a megoldással általában gazdaságilag fejletlenebb országok éltek és így kívánták előmozdítani gazdasági versenyképességüket. A megállapodás elfogadásával kiküszöbölhetőek lennének a tagállami káros gyakorlat következtében létrejövő káros externáliás hatások.

Ahogy fentebb már említettem egyre jobban melyül a különbség az Európai Unió egyes tagállamai között, és a különböző külső hatások (pl.: válságok) további differenciálás iránti igényt eredményeznek. A globális minimumadó Unió általi egységes elfogadását Magyarország és hosszú ideig Írország vétózta, azonban a támogató tagállamok a szerződésben biztosított megerősített együttműködés intézményét kihasználva, hajlandóak az szorosabb kooperációt hazánk kihagyásával is megvalósítani.⁴⁷

Mit hoz a jövő? Még nem eldönthető, azonban álláspontom szerint Magyarország számára sokkal nagyobb hátrányt jelentene a kimaradás, mint a közös álláspont elfogadása. Negatív döntésünkkel tovább sodródnánk az Európai Unió perifériájára, ahol már a visegrádi csoport többi országa sem támogat minket tovább.

⁴⁷ Az Európai Unióról szóló szerződés 20. cikke és az EU működéséről szóló szerződés III. címe.

VIII. Összegzés

A dolgozatomban a globális minimumadó szabályozási kérdéseit jártam körbe európai uniós jogi szempontból, továbbá a szükséges mértékben az Eurostat és KSH adatainak feldolgozására és elemzésére is sort került. Az optimális társasági adórendszer kialakítása minden tagállam számára kulcsfontosságú, azonban annak megalkotása nem egyszerű. Az egyes rendelkezések gyakori változása miatt a konfliktusok egyre jobban kiéleződnek, miközben a multinacionális vállalatok elterjedésével egyre nagyobb teret nyer az agresszív adótervezés és a burkolt adóelkerülés is. A tagállamok versenyképességük növelése érdekében két dolgot tehetnek, így a társaságokat terhelő adóalapot és- mértéket, illetve a munkaerő költségét lehetőségük szerint redukálják. Azonban a nem megfelelően kialakított adórendszer hosszútávon nemcsak a gazdaságra, hanem a társadalomra és a környezetre is hátrányosan hathat.

Az Európai Unió nehéz helyzetben van a közös szabályok megalkotása során, hiszen az adókérdés a tagállamok szuverén hatáskörét képezi. Hosszú évek óta törekszik az egységes társasági adómérték kialakítására, azonban próbálkozásai eddig eredménytelennek bizonyultak. Az OECD globális minimumadóra vonatkozó dokumentuma, amelynek elfogadásával több, mint 130 ország egyetért, azonban megvalósította azt, amire az EU alkalmatlannak bizonyult.

Írország és Magyarország az EU gazdaságilag elmaradottabb tagállamai közé tartoznak, versenyképességükhöz, a multinacionális vállalatokkal kapcsolatos vonzerejükhöz az alacsony társasági adó sokat tesz hozzá. Ebből adódóan érthető, hogy az OECD javaslata a legnagyobb ellenállást ebben a két országban okozta. A két ország közül végül Írország elfogadta a javaslatot, Magyarország pedig egyetlen ellenzőként nem szavazta meg azt.

A kutatómunkám során úgy gondolom, sikerült alátámasztanom azon, a dolgozat elején felállított hipotézisem, mely szerint az EU nem tud hatékonyan fellépni a javaslatot ellenző ország(okkal) szemben (lásd. például Magyarország), ezért egy globális megállapodásra volt szükség, amely a globalizációra tekintettel nem hozza versenyhátrányba magát az EU-t sem.

A minimumadót támogató uniós országok egy megerősített együttműködést eszközölve próbálják a javaslatot megvalósítani, melyből az ellenző országokat kihagynák. Amennyiben a megerősített együttműködés keretein belül alkalmazzák az országok a globális minimumadót, az Magyarország számára jelentős versenyhátrányt eredményezhet. Ez is azt támasztja alá, hogy

egyre jobban melyül a különbség az Európai Unió egyes tagállamai között, és a különböző külső hatások (pl.: válságok) további differenciálás iránti igényt eredményeznek.

Azon hipotézisemet is sikerült bebizonyítani, hogy Írország és Magyarország, mint az Unió gazdaságilag fejletlenebb tagállamai, a káros adóverseny elleni harc megakadályozásával, a gazdasági növekedésüket szeretnék biztosítani, miközben szempontrendszerükben a társadalmi és környezeti aspektusok háttérbe szorulnak. Magyarország és Írország adórendszerének közös pontjai az alacsony társasági adó, illetve a magas áfakulcs, melyek inkább a nagyvállalatok, mintsem a magánemberek számára lehetnek kedvezőek. A két ország közül azonban mégis Írországból működik hatékonyabban az alacsony társasági adóval megvalósítandó cél, hiszen olyan, a szolgáltatási szektorban élen járó cégeket tud ezáltal bevonni, amelyek képzett, tanult munkaerőt igényelnek, ezzel is emelve az oktatás jelentőségét, ezzel szemben Magyarországot olyan (elsősorban gyártással foglalkozó) multik választják, ahol inkább a szakképzett munkaerő jelentősége értékelődik fel.

Irodalomjegyzék

Szakirodalom

- Bozsik Sándor: Európai adópolitika változása a válság hatására. Ekonomické štúdie – teória a prax, 2013/1. 125-135.
- Czakó Zsuzsanna: Amerikai offshore világgazdaság. Debreceni Jogi Műhely, 2009/2., 119-129.
- Erdős Éva: A közteherviselés elvének kiterjesztő értelmezése az európai adóharmonizáció tükrében. Miskolci Jogi Szemle 6, 46-62.
- Erdős Éva: Az európai adóharmonizáció, mint a káros adóverseny elleni fellépés eszköze. 2012, Miskolc. 261.
- Erdős Éva-Kovács Kitti: Az adóoptimalizálás egyik eszköze: az offshore jelenség térnyerése és gyakorlati nehézségei. Gazdaság és jog 2010/1., 17-21.
- European Commission (2011b): Tax reforms in EU Member States – 2011: tax policy challenges for economic growth and fiscal sustainability =European Economy, 2011/5.
- Forgács Imre: Senki földje a jogban: a globális vállalat. Jogtudományi Közlöny 2017/ LXXII évf.2.szám. 57-65.
- Halmai Péter: Tagállami integrációs modellek – A gazdasági kormányzás új dimenziói az Európai Unióban. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2021. 67-142.
- Hazafi Zsolt: Túltolták a biciklit? Az egykulcsos adó és a Fidesz. Elérhetőség: <http://www.atv.hu/belfold/20131130-tultoltaka-biciklit-az-egykulcsos-ado-es-a-fidesz> (Letöltés dátuma: 2022.08.31.)
- Horváth Klaudia Gabriella: Az Európai Zöld Megállapodás és a 2021–2027-es többéves pénzügyi keret kapcsolata. Európai Tükör 2020/1. 91-110.
- Lakatos Zsuzsa: Ellenőrzött külföldi társaság új fogalma 2017-től. Elérhetőség: [Ellenőrzött külföldi társaság új fogalma 2017-től - Adó Online \(ado.hu\)](#) (Letöltés dátuma: 2022.04.26)
- Matthias Bauer: Unintended and Undesired Consequences: The Impact of OECD Pillar I and II Proposals on Small Open Economies. ECIPE Occasional Papre, No. 04/2020.
- Nagy Zoltán András - Mezei Kitti: Pénzmosás a kibertérben. Jura folyóirat 2018/1., 26-31.

Jogszabályok, jogi dokumentumok

- European Commission: 30.8.2016 on state aid SA.38373 (2014/C) (ex 2014/NN) (ex 2014/CP) implemented by Ireland to Apple. C(2016) 5605 final.
- Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata (továbbiakban: EUMSZ) Európai Unió Hivatalos Lap C 326 , 26/10/2012 o. 0001 – 0390. 107. cikk (1) bekezdés.
- European Commission: White Paper, Growth, competitiveness, employment The challenges and ways forward into the 21st century
- Írország által az Apple javára végrehajtott SA.38373 (2014/C) (korábbi 2014/NN) (korábbi 2014/CP) állami támogatásról szóló, 2016. augusztus 30-i európai bizottsági határozat
- Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak: kezdeményezéscsomag az adókerülés ellen: az eredményes adóztatás megvalósításának és az adózás átláthatóbbá tételének következő lépései az EU-ban COM(2016) 23 final Brüsszel, 2016. 01.
- A Tanács 2008/118/EK irányelve (2008. december 16.) a jövedéki adóra vonatkozó általános rendelkezésekről és a 92/12/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről. Európai Unió Hivatalos Lapja, OJ L 9, 14.1.2009, p. 12–30.
- Council of the European Union: The Council conclusions on the revised EU list of non-cooperative jurisdictions for tax purposes. 13092/22, FISC 197 ECOFIN 954.
- OECD: Tax challenges arising from the digitalisation of the economy economic impact assessment: Webinar presentation 20 October 2020 – 16.00-17.00.
- 24/2022. (VI. 21.) OGY határozat a globális minimumadó bevezetésére vonatkozó európai uniós irányelv elfogadásának elutasításáról

Bíróági döntések

C-193/18. sz. Google LLC kontra Bundesrepublik Deutschland ügy [ECLI:EU:C:2019:498]
vagy C-131/12. sz. ügy [ECLI:EU:C:2014:317].

Internetes hivatkozások

- OECD: Corporate Income Tax Rates in Europe. Elérhetőség: <https://taxfoundation.org/corporate-tax-rates-europe-2022/> (Letöltés dátuma: 2022.10.20.)
- Európai Parlament: Általános adópolitika. Elérhetőség: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/92/altalanos-adopolitika> (Letöltés dátuma: 2022.10.10.)
- Ireland's Spending on Education Lowest in OECD: [Ireland's Spending on Education Lowest in OECD – The University Times](#), letöltés dátuma: 2022.10.16
- EU list of non-cooperative jurisdictions for tax purposes. [EU list of non-cooperative jurisdictions for tax purposes - Consilium \(europa.eu\)](#) (Letöltés dátuma: 2022.05.03)
- Statement on a Two-Pillar Solution to Address the Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy – 8 October 2021. Elérhető: <https://www.oecd.org/tax/beps/statement-on-a-two-pillar-solution-to-address-the-tax-challenges-arising-from-the-digitalisation-of-the-economy-october-2021.htm> (Letöltés dátuma: 2022.10.17.)
- Adó.hu: A globális minimumadó-szabályozás története és várható hatásai, <https://ado.hu/ado/a-globalis-minimumado-szabalyozas-tortenete-es-varhato-hatasai/> (Letöltés dátuma: 2022.10.17.)
- Sean Bray: Corporate Tax Rates around the World, 2021. Elérhetőség: <https://taxfoundation.org/publications/corporate-tax-rates-around-the-world/#Highest> (Letöltés dátum: 2022.10.17.)
- <https://concordeblog.hu/2019/09/13/irorszag-hogyan-lett-europa-beteg-emberebol-kelta-tigris/> (Letöltés dátuma: 2022.10.15.)
- Munkanélküliségi ráta alakulása Írországbán 1981-2021 között. Elérhetőség: <https://tradingeconomics.com/ireland/unemployment-rate> (Letöltés dátuma: 2022.10.10.)
- Európai Unió hivatalos portálja: Írország. Elérhetőség: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/ireland_hu (Letöltés dátuma: 2022.10.04)

- Európai Bizottság, Csatlakozás feltételei. Elérhetőség: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/conditions-membership_en (letöltés dátuma:2022.10.04)
- Ireland is the number 1 destination for US Tech Firms. Elérhetőség: [Ireland is the number 1 destination for US Tech Firms \(nathantrust.com\)](https://nathantrust.com) Letöltés dátuma:2022.10.17.)
- Revenue Irish tax and costumer: Research and Development (R&D) Tax Credit. Elérhetőség: <https://www.revenue.ie/en/companies-and-charities/reliefs-and-exemptions/research-and-development-rd-tax-credit/index.aspx> (Letöltés dátuma:2022.10.17.)
- The Irish Times: We're not as rich as we have been told to think we are, Elérhetőség: <https://www.irishtimes.com/business/economy/we-re-not-as-rich-as-we-have-been-told-to-think-we-are-1.4476247>
- Központi Statisztikai Hivatal: A gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszere és a tevékenységek tartalmi meghatározása második, javított kiadás (TEÁOR'03). 2003, 160. Elérhetőség: <https://www.ksh.hu/docs/files/475315.PDF> (Letöltés dátuma:2022.10.17.)
- OECD: Holding Company. Elérhetőség: <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=3229> (Letöltés dátuma:2022.10.21.)
- [Érdemes-e holdingtársaságot létrehozni? írta Némethy László - Europhoenix](#) letöltés dátuma: 2022.10.15
- Holding Companies in Ireland: Dillion Eustace. Elérhetőség: <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=3229> (Letöltés dátuma:2022.10.21.)
- <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20180926IPR14409/green-light-for-vat-overhaul-to-simplify-system-and-cut-fraud>, 2022.10.28

Egyéb

- Adóelkerülés és a magyar adórendszer: Krekó Judit, Adójogi Konferencia, Siófok, 2008.04.21.
- Adóelkerülés és adóváltoztatások Magyarországon: Krekó Judit–P. Kiss Gábor Adójogi Konferencia, Siófok, 2008.04.21.

Mellékletek

1.számú melléklet

Társasági adókulcs mértéke az OECD európai országaiban (2022)

	Társasági adókulcs
Magyarország	9%
Írország	12,50%
Litvánia	15,00%
Egyesült Királyság	19%
Csehország	19%
Szlovénia	19%
Lengyelország	19%
Finnország	20%
Észtország	20%
Lettország	20%
Svédország	21%
Szlovákia	21%
Dánia	22%
Görögország	24%
Luxemburg	25%
Belgium	25%
Ausztria	25%
Spanyolország	25%
Hollandia	25%
Franciaország	28,40%
Olaszország	27,80%
Németország	29,90%
Portugália	31,50%
Svájc	19,70%
Izland	20%
Törökország	20%
Norvégia	22%